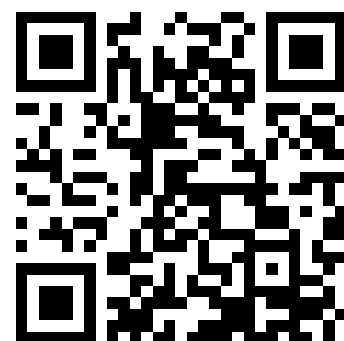

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

<https://books.google.com>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

1908 - 1909

m

273

BIBLIOTHEEK KITLV

0065 8862

m
293

ZITTING 1908 — 1909. — 1.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

GELEIDENDE BRIEF.

N°. 1.

's GRAVENHAGE, den 4 September 1908.

Krachtens Koninklijke machtiging heb ik de eer U Hoogedelgestreng, ter voldoening aan artikel 44 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië, hiernevens met de betrekkelijke nota's van toelichting in afschrift te doen toekomen de navolgende contracten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel of daarmede gelijk te stellen stukken:

1°. de in 1905 en 1906 met de zelfbesturen van verschillende landschappen in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden gesloten nieuwe contracten tot regeling van hunne politieke verhouding tot het Gouvernement van Nederlandsch-Indië;

2°. de in 1905 en 1906 met de zelfbesturen van verschillende landschappen in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden gesloten suppletoire contracten betreffende de overdracht aan het Gouvernement van het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen en van haven- en ankeragegelden en andere scheepvaartrechten;

3°. de op 2 Augustus 1906 door den bestuurder van Balanipa (Mandar) afgelegde verklaring betreffende de verhouding van dat landschap tot en de verplichtingen van den bestuurder jegens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië benevens de aan dien bestuurder uitgereikte akte van erkenning en bevestiging;

4°. de in 1907 en 1908 afgelegde gelijksoortige verklaringen van de zelfbesturen van eenige andere landschappen in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden;

5°. de op 19 September 1905 door de bestuurster van Loewoe afgelegde gelijksoortige verklaring en de aan haar uitgereikte akte van erkenning en bevestiging, zoomede de door haar en de hadatsleden van Loewoe afgelegde verklaring van 25 Februari 1907, waarbij zij afstand doen van hunne aanspraken op de Possostreek;

6°. de in 1906 en 1907 met de zelfbesturen van de voornaamste landschappen in de residentie Oostkust van Sumatra gesloten nieuwe contracten tot regeling van hunne politieke verhouding tot het Gouvernement van Nederlandsch-Indië;

7°. de in 1907 afgelegde verklaringen, houdende regeling van de politieke verhouding van verschillende andere landschappen in de residentie Oostkust van Sumatra tot en de verplichtingen van de bestuurders jegens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië;

8°. de in 1907 afgelegde gelijksoortige verklaringen van de bestuurders van eenige landschappen der Atjehsche Onderhoorigheden.

Aan
den Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal.

De Minister van Koloniën,
IDENBURG.

TAPPALANG.

CONTRACT.

N°. 2.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen Johan Albert George Brugman, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier van de Oranje-Nassau-Orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Andi Moesoe, bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van Tappalang meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 11den Juni 1905

onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Johan Albert George Brugman, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier van de Oranje-Nassauorde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Andi Moesoe, bestuurder van Tappalang overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van Tappalang verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers, trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Tappalang wordt begrensd:

ten noorden door Mamoedjoe,
ten Zuiden door Tjinrana,
ten Oosten door de Toradjalanden, en
ten Westen door de Zee,
en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Tappalang wordt als leen afgestaan aan Andi Moesoe onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

N°. 1. 2.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van Tappalang noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van Tappalang wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Poenggawa Tappalang in afwachting dat door het Gouvernement een yervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige

bestuurders geen vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van Tappalang, zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien deriving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen en terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen en of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuis behoorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap

worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere Vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen en van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen en van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventueele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zorg zal dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landshapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter C. en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen,

hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De boven omschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo te bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directie onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van den bestuurder van het landschap Tappalang worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categoriën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Tappalang beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met deze gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernementsetablissemten;

4°. alle personen, in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dieuaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezzen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werfzegers op

den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernements onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernementsrechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen Tappalang zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernements vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor établissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezzen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van Tappalang niet behorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottangslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens

de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Tappalang zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtig tegengegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandelingschap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Tappalang in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeëigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan

wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

- a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;
- b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van Tappalang gesloten — voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Tappalang overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Tappalang en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij

Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Tappalang zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

In onze tegenwoordigheid

De Gezaghebber van het Gouvernementsstoomschip Zwaan,

(w.g.) HAUËT.

De Controleur,

(w.g.) DHOMEN.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 7den Juni 1906 onder voorbehoud, dat de bestuurder en de landsgrooten van Tappalang instemmen met de in rooden inkt in artikel 8, alinea 2 en artikel 25, alinea 1 aangebrachte wijzigingen strekkende ter verbetering van den oorspronkelijken tekst, en er in toestemmen, dat de aan het contract gehechte belastingopgave wordt vervangen door eene andere nader

samen te stellen opgave, waarbij rekening wordt gehouden met de plaats gehad hebbende overdracht aan het Gouvernement van het recht tot het heffen van in- en uitvoerrechten en accijnzen, zoomede van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten,

en van de bovenbedoelde instemming doen blijken door eene hieronder te stellen ondertekende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Wd. Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) E. MORESCO.

Wij Maradia en hadatsleden van Tappalang verklaren in te stemmen met de in rooden inkt in artikel 8 alinea 2 en in artikel 25 alinea 1 aangebrachte wijzigingen, strekkende ter verbetering van den oorspronkelijken tekst en er in toe te stemmen, dat de aan het contract als bijlage letter C gehechte belastingopgave vervalt, zijnde het volk aan geene andere dan door of met toestemming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geheven landelijke of directe belastingen onderworpen.

Hier stonden stempel en handteekening van Andi Moesoe, Bestuurder van Tappalang, zoomede de handmerken van de landsgrooten (hadatsleden).

In mijne tegenwoordigheid,
De Controleur van Mandar,
(w. g.) W. FRIJLING.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) DE GRAEFF.

Opgave letter A van de landen en eilanden waaruit het gebied van Tappalang is samengesteld.

Lewani
Diadjanginna.
Tappalang
Orobatoe
Pasaboe en de kampongs
Patakko

Tolasi
Lambona
Toebo
Bone Bone
Beroe
Galaeng
Tanisi
Palipi
Laboewanrano
Doekai
Tawoe.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Tappalang zoomede de handteekeningen van zijn landsgrooten.

De Resident ter beschikking v. d. Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden
(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Opgave letter B van de havens van het landschap Tappalang bedoeld in artikel dertien van het contract dd. 11en Juni 1905.

Laboewang Passaboe
" Takka-Takka
" Bone-Bone
" Laboewarano
" Labani
" Taän
" Karanamo

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Tappalang zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten

De Resident ter beschikking v. d. Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,
(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën
(w. g.) A. E. ELIAS.

MAMOEDJOE.

CONTRACT.

N°. 3.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen Johan Albert George Brugman Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier van de Oranje-Nassau-Orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Karanéne bestuurder van Mamoedjoe en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van Mamoedjoe meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 13den Juni 1905, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Johan Albert George Brugman, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier van de Oranje-Nassau-Orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Karanéne bestuurder van Mamoedjoe overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van Mamoedjoe verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen. Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Mamoedjoe wordt begrensd: ten Noorden door Kajeli, ten Zuiden door Tappalang, ten Oosten door de Toradjalanden Paloe en Sigi, ten Westen door de zee, en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Mamoedjoe wordt als leen afgestaan aan Karanéne onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van Mamoedjoe noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van Mamoedjoe wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Pangoeloena Djowa E in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige

bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van Mamoedjoe zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijd met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen,

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten alle mogelijke hulp en bijstand verleen en terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuisbehoorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren, zullende

van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere Vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen voor verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landschapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter C en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van den bestuurder van Mamoedjoe worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Mamoedjoe beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

3°. alle personen, overschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements-etablissemten;

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde oosterlingen;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernementsonderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements-rechtbanken en rechters

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding N°. 1. 3.

binnen Mamoedjoe zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernements-vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van de bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procedeeeren in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen en de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, teneinde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die tengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorgdragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueele aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van Mamoedjoe niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanige maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behoorende tot hunne onderdanen, ver-

wijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bijeen door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagden door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welke die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Mamoedjoe zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld, maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtdadig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandeling-schap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtdadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Mamoedjoe in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven

aan den meest nabijzijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naar mate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht-en-twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen-en-twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van Mamoedjoe gesloten -- voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn -- zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Mamoedjoe overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Mamoedjoe en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden.

(get.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Mamoedjoe zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

In onze tegenwoordigheid,

*De Gezaghebber van het
Gouvernementsstoomschip Zwaan.*

(get.) HAÛET.

De Controleur.

(get.) DHOMEN.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 7den Juni 1906, onder voorbehoud, dat de Bestuurder en de landsgrooten van Mamoedjoe instemmen met de in rooden inkt in artikel 8 alinea 2 en artikel 25 alinea 1 aangebrachte wijzigingen, strekkende ter verbetering van den oorspronkelijken tekst, en er in toestemmen, dat de aan het contract gehechte belastingopgave wordt vervangen door eene andere nadere samen te stellen opgave, waarbij rekening wordt gehouden met de plaats gehad hebbende overdracht aan het Gouvernement van het recht tot het heffen van in- en uitvoerrechten en accijnzen, zoomede van haven en ankeragegelden of andere scheepsvaart-rechten;

en van de bovenbedoelde instemming doen blijken door eene hieronder te stellen ondertekende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië,

(get.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(get.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Wd. Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) E. MORESCO.

Wij Maradia en hadatsleden van Mamoedjoe verklaren in te stemmen met de in rooden inkt in artikel 8 alinea 2 en in artikel 25 alinea 1 aangebrachte wijzigingen strekkende ter verbetering van den oorspronkelijken tekst. en er in toe te stemmen, dat de aan het contract als bijlage letter C gehechte belastingopgave wordt vervangen door de onder volgende:

Soessoeng pasar, wordt in natura geheven en bedraagt gemiddeld f 2.— (twee gulden) per week. Voor het overige is het volk aan geene andere dan door of met toestemming van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement geheven landelijke of directe belastingen onderworpen.

Gedaan te Mamoedjoe den 5^{den} Mei 1907.

Hier stonden stempel en handteekening van Karanéne, Bestuurder van Mamoedjoe, zoomede de handteekeningen en handmerken van de landsgrooten (hadatsleden).

In mijne tegenwoordigheid,

De tijd, Wd. Posthouder van Tjinrana, ter beschikking van den Controleur van Mandar.

(w. g.) J. W. DE KATER.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) DE GRAEFF.

Opgave letter A van de landen en eilanden waaruit het gebied van Mamoedjoe is samengesteld:

Binanga
Bonepas
Rimoekoe
Karema
Simboro
Rangasa
Soemara
Malaoewa
Kayoelangka
Kasiba
Tambie
Lombang
Mamoedjoe
Sinjonjowi
Kaloekoe
Belang Belang
Papalang
Paniki
Tawaro

Karama
Loemoe
Rire
Boedong Boedong
Toemboe
Kamboeno
Salobroo
Lembarang
Korosa
Dapoerang
Tiemboe
Koema
Doda
Pinanggoeli
Masimboe
Lariang
Pasangkajoe
Pangyang
Radamaja
Babaira
Kasolowang
Babalamoetoe
Letabang en het
Eiland Mamadjoe.

Hier stonden de stempel en de handteekeningen van Karanéne, Bestuurder van Mamoedjoe en zijne Landsgrooten.

De Resident t. b.

(get.) J. A. G. BRUGMAN.

Opgave letter B van de havens van het landschap Mamoedjoe bedoeld in artikel dertien van het contract dd°. 13 Juni 1905.

Laboewang Tambadjako
" Kasimba
" Belang Belang
" Karama
" Loemoe
" Kamasoe
" Boedong Boedong
" Kamboeno
" Karosa
" Dapoerang
" Mamadje
" Lawang
" Pasangkajoe
" Papiang
" Badomaja

Hier stonden de stempel en de handteekeningen van Karanéne, Bestuurder van Mamoedjoe en zijne Landsgrooten.

De Resident t. b.

(get.) J. A. G. BRUGMAN.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

BINOEWANG.

CONTRACT.

N°. 4.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen Johan. Albert George Brugman, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier van de Oranje-Nassau-Orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Madjalekka Daeng Patompo bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten (hatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van Binoewang meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden den 6den Juni 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Johan Albert George Brugman, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, Officier van de Oranje-Nassau-Orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch Indisch Gouvernement, en Madjalekka Doeng Patompo bestuurder van Binoewang overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van Binoewang verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch Indie en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Binoewang wordt begrensd: ten Westen door het landschap Balanipa, welke grens wordt daargesteld door het riviertje Matakali van af haren oorsprong tot aan hare monding ten Noorden door de Toradjalanden, ten Oosten door Sawietto, zijnde de rivier Minanga-Karaeng van af haren oorsprong tot aan hare monding de grens en ten Zuiden door de zee en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Binoewang wordt als leen afgestaan aan Madjalekka Daeng Patompo onder de uitdrukkelijke voorwaarde N°. 1. 4.

van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aangaan.

Artikel vier.

De bestuurder van Binoewang noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenige onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van Binoewang wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Maradia Matowa in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende

landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van Binoewang zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen, terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan recht-hebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuis behoorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geen gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezers en andere vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen van concessiën tot mijnontginning, en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven, zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het vissen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landschapskas bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter C en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen

te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van Binoewang worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijven houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Binoewang beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements-etablissemten;

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernementsonderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernementsrechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen Binoewang zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernementsvertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zoo veel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indische Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, teneinde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van Binoewang niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegd-

heid om op personen behorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt, nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Binoewang zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtadig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandeling-schap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats nog eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Binoewang in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeëigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrenge van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

- a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;
- b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van Binoewang gesloten voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn, zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Binoewang overeengekomen in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Binoewang en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij,

Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Binoewang zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

In onze tegenwoordigheid:

De Gezaghebber van het Gouvernements Stoomschip Zwaan,

(w. g.) L. F. C. HAUET.

De Controleur,

(w. g.) DHOMEN.

Dit contract zoomede de daaraan gehechte akte van bevestiging is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 7den Juni 1906, onder voorbehoud, dat de Bestuurder en de landsgenooten van Binoewang instemmen met de in rooden inkt in artikel 8 alinea 2 en artikel 25 alinea 1 aangebrachte wijzigingen, strekkende ter verbetering van den oorspronkelijken tekst, en er in toestemmen, dat de aan het contract gehechte belasting opgave wordt vervangen door een andere, nader samen te stellen opgave, waarbij rekening wordt gehouden met de plaats gehad hebbende overdracht aan het Gouvernement van het recht tot het heffen

van in- en uitvoerrechten en accijnzen, zoomede van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten, en van de bovenbedoelde instemming doen blijken door eene hieronder te stellen ondertekende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w.g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w.g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Wd. Gouvernements-Secretaris,

(w.g.) E. MORESCO.

Wij Maradia en hadatsleden van Binoewang verklaren in te stemmen met de in rooden inkt in artikel 8 alinea 2 en in artikel 25 alinea 1 aangebrachte wijzigingen, strekkende ter verbetering van den oorspronkelijken tekst en er in toe te stemmen, dat de aan het contract als bijdrage letter C. gehechte belasting-opgave wordt vervangen door de onder volgende:

Soesoeng Pasar, wordt in natura geheven door den djannang pasar, wordt nooit in geld betaald, en bestaat uit kleinigheden, die de bestuurder voor zijn keuken noodig heeft en bedraagt hoogstens per wekelijksche paser f 2.50.

Voor het overige is het volk aan geene dan door of met toestemming van het Nederlandsch-Indisch-Gouvernement geheven landelijke of directe belastingen onderworpen.

Gedaan te Madjene den 18den Mei 1907.

Hier stonden stempel en handteekeningen Madjalekka Daeng Patompo, Bestuurder van Binoewang, zoomede de handteekening van de landsgrooten (hadatsleden).

In mijne tegenwoordigheid,

De Controleur van Mandar,

(w.g.) W. FRIJLING.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w.g.) DE GRAEFF,

Opgave letter A van de landen en eilanden waaruit het gebied van Binoewang is samengesteld:

a. Het eigenlijke Binoewang met de daaronder ressorteerende kampongs:

Polewali

Pakoe

Dongie

Katjotjo

Patete

Silopo

Kassi

Poete

Pasoebe

Tonjamang

Oedjoeng

Lantora

Takatidoeng

Ali-ali

Roempa en

Mandi.

b. de lili paseadjiengean of vasallen uit vriend- of aanverwantschap:

Mirring

Pinanijang

Dara

Nosoe

Pana

Siemboeang,

Mappa

Saroewa

Sima

Garogo

Kanreapi ri lappaE en

Kanreapi ri boeloeE en

c. de eilanden:

Karamasa

Liboekang Fangga

Mamoedjoe

Landia en

Dea-dea

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Binoewang, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

De Resident ter beschikking,

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

Opgave letter B van de havens van het landschap Binoewang bedoeld in artikel dertien van het Contract dd. 6 Juni 1905.

Laboewang Binoewang

„ Polewali

„ Takatidoeng

„ Tonjamang

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Binoewang, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

De Resident ter beschikking,

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

AKTE VAN BEVESTIGING.

Nademaal in de plaats van den op den 20sten Juni 1903 overleden bestuurder van het landschap Binoewang La Maga Daeng Silasa, overeenkomstig de landsinstellingen diens oudste zoon Madjalekka Daeng Patompo tot bestuurder van genoemd landschap is verkozen.

En aangezien Madjalekka Daeng Patompo voornoemd op heden den 6den Juni 1905 overeenkomende met den tweeden der maand Rabioelachir van het jaar 1323 van de Mohamedaansche tijdrekening te Binoewang met het Nederlandsch Indisch Gouvernement een nieuw contract, waaraan deze acte is geannexeerd, gesloten en beëdigd heeft, zoo ben ik Johan, Albert, George Brugman, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, daartoe behoorlijk door dien Hoofdambtenaar gemachtigd, er toe overgegaan om genoemden

Madjalekka Daeng Patompo onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië, in naam en van wege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement in zijne waardigheid van bestuurder van Binoewang te bevestigen gelijk geschiedt bij deze.

Ten blijke waarvan deze acte opgemaakt en onderteekend is door mij

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het
Departement van Koloniën*

(w. g.) A. E. ELIAS.

LAIWOEI.

CONTRACT.

N°. 5.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen J. A. G. Brugman, Ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Sao-Sao bestuurder van Laiwoei en zijn Landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van Laiwoei meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 16den April 1906 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons J. A. G. Brugman, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch Indisch Gouvernement, en Sao-Sao bestuurder van Laiwoei overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van Laiwoei verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Laiwoei wordt begrensd:

ten Noorden door Toboengkoe;
ten Westen door Loewoe en het op den vasten wal van Celebes gelegen gebied van Boeton;
ten Zuiden door straat Tijoro en
ten Oosten door straat Wowoni en de Banda Zee;
en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Laiwoei wordt als leen afgestaan aan Sao-Sao onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van Laiwoei noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van Laiwoei wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Sapati in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige

bestuurders geen vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenslandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en mantri's van Laiwoei, zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen en terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens bilijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen en of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuis behorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede ondertekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap

worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineez en andere Vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen en van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen en van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende ontsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landchapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter B. en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen,

hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De boven omschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantris verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directie onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van Laiwoei worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categoriën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Laiwoei beschouwd:

- 1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;
- 2°. alle bedienden van Europeanen en met deze gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;
- 3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernementsetablissemten;
- 4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;
- 5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;
- 6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen;
- 7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op

N°. 1. 5.

den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernements onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements rechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen het landschap Laiwoei zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernements-vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorgdragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor établissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van Laiwoei niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens

de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde voor den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Laiwoei zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtig tegengegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtig te zullen medewerken tot de tragsgewijze afschaffing van het pandelingschap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Laiwoei in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toe eigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen zooals hun billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van Laiwoei gesloten voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Kandarie (Laiwoei) overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Laiwoei en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij,

Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Laiwoei zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

Hier stonden de handteekeningen der getuigen.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 3den September 1906,

onder voorbehoud ¹⁾ dat de aan het contract gehechte bijlagen alsnog door den Bestuurder en de landsgrooten zullen worden ondertekend en het Zelfbestuur er in toestemt dat de mede aan het contract gehechte belastingopgave worde vervangen door eene andere, nader samen te stellen opgave, waarbij rekening gehouden wordt met de plaats gehad hebbende overdracht aan het Gouvernement van het recht tot het heffen

¹⁾ Blijkens Gouv. Besl. van 7 Febr. 1907 No. 23 is aan deze voorwaarde voldaan.

van in- en uitvoerrechten en accijnzen, zoomede van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten, en van die instemming doen blijken door eene onder het contract te stellen onderteevende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w.g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w.g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w.g.) HULSHOFF POL.

Opgave letter A van de landen en eilanden waaruit het landschap Laiwoei is samengesteld.

I. Koenawee (levend water)

II. Arona-Maëto (Zwart-water)

III. Latoma (helder water),

waarvan Koenawee het voornaamste en machtigste bestanddeel is.

a. Koenawee's gebied bevat de volgende kampongs:

Lahiemboetie.

Poendi-daha.

Pase-boelako.

Opo-oedai.

Karamasija.

Lalong-gatoo.

Tete-oni.

Lamboeija.

Amberoro.

Poeloro.

Lalongngori.

Asoloe.

Tawangin.

alle ten Noorden van de rivier Sampara gelegen,

Poe-awo.

Mataha.

Poeri-ala.

Poenisi.

Maraha.

Mata Iwoei.

Poeri-boeta.

ten Zuiden van de rivier Sampara.

Laiwoei.

Pora-oena.

Tonga-oena.

Wallai.

Toriki.

Aboekki.

Anaberie.

Tobi-tobi.

Tori-ala.

Kalongko.

Benoea.

Lasoda.

Oewaessi.

Waëpai.

Lalokao.

Epeija.

Tot Koenawee behoort verder het vasalstaatje Andolo bestaande uit de kampongs:

Laineija.

Sapomadatie.

Bietto.

La Eija.

La Bokeija.

Toro-boboeloe.

Tanene.

Parasie.

Ko Eno.

Lakara.

Kasvemate.

Moolo.

Magaboena.

Lamoleijo

Kekoe

Lasoewai

Lapoeloe

Langeija

Rorai

Lanaboeloe

gelegenheid in de vlakte, en de bergstreken

Taboloro

Batoe-deba

Patoro

Lalandai

Pandogo

Tai-dahoe

Palangga

Batto

Motaha

Benoea

Maliseesee
Lalopago
Boekoe
Angokotie
Ratte-Ratte
Asinoea
Mowiela

b. Arona Maëto bevat de volgende kampongs:

Mallawe
Tomowoe
Toreo
Lembo
Sawa
Tokapi
Matoewi
Sampara
Saroewe of Tanassa.
Nil
Soeroepija
Sawapoedoe
Lalanoe
Roda
Tapoenoe
Pemanoeka
Toela-toela
Mata

Kandarie, samengesteld uit de kampongs:

Kandarie Iompo
Kandarie Solo
Kandarie tjadi
Talia
Benteng
Lapoeloe
Goenoeng-batoe
Kampong Badjo

en de eilandjes Poeloe-pandang en Bangkoetoko alle gelegen in de Kandarie baai;

Lemo
Mondoebie
Laboeboewajja
Poea-Sana
Samboelie
Wawatoe
Maramoe
Bakoetaro
Laompo

Tamboelosoe
Laonti
Malaringgi
Kalono
La-cija
Tanene
Tinanggeija
Lamonieija
Laboendopo
Moraka
Bonggo-cijang
Kapoeha
Lepo-lepo
Abeli
Laloenbagi
Raboea
Oeloe-banggoe
Ambo-loli
Lamboeso
Alobo
Arona-Maëto
Baëto
Boro
Maïto
Tapoeggaijo
Laboenggo
Anggo-mate
PoeloE
Banggoeloe
Laliendoe
Lasolo
Langeijo

Poeroenangga, gelegen ten Zuiden van de rivier van Lasolo grens met Taboengkoe (Ternate) verder ressorteeren onder Arona-Maëto de eilanden:

Sapanda Mandara
Sapanda Mandi-laoe
Bokori
Poelohari
Tjampoda

Ambe-oewa, alle onbewoond en gelegen ten Oosten van de Kandarie-baai.

c. Latonia bevat de kampongs:

Aromboe
Sanggonna
Woë-esie

Oeloe-latonia
 Asie-moewa
 Tawangga
 Ambo-Niki
 Ala-sinoea
 Peganggo
 Amakoenie
 Lawanapo
 Ando-latoe
 Laë-woelo
 Asera
 Beijao
 Lamandoe
 Lawata
 Epe en
 Hioekoe

Stempel en handteekening van
 Sao-Sao, bestuurder van Laiwoei.

De Landsgrooten:

Handteekening van (handmerk) Sila WAKIL SAPATI.	Handteekening van (handmerk) Madoepa WAKIL POENGGAWA.
---	---

Kandarie (Laiwoei) den 16den April 1906.

*De Resident ter beschikking v. d. Gouverneur
 van Celebes en Onderhoorigheden,*

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

Opgave letter B van Belastingen in het landschap Lawoei
 geheven.

1°. Van alle ingezamelde boschproducten moet de bevolking
 $\frac{1}{10}$ in natura aan den bestuurder opbrengen.

2°. Van de in Laiwoei geteelde gewassen wordt geen be-
 lasting in geld betaald; na den oogst biedt het volk daarvan
 aan den bestuurder en het hoofd onder wiens gebied het
 sorteert bij wijze van hommage een klein gedeelte aan.

Stempel en handteekening van
 Sao-Sao bestuurder van Laiwoei.

De Landsgrooten:

Handteekening: van (handmerk) Sila WAKIL SAPATI.	Handteekening: van (handmerk) Madoepa WAKIL POENGGAWA.
--	--

Kandari, den 24e October 1906.

*De Resident ter beschikking van den Gouverneur
 van Celebes en onderhoorigheden,*

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN,

In ons bijzijn:

De Inlandsche schrijver op het bureau
 van Inlandsch Zaken te Makassar,

(handteekening).

De Inlandsche schrijver te Kandari,

(handteekening).

Voor eensluitend afschrift:

De Gouvernements Secretaris,
 (w.g.) E. MORESCO.

Opgave van de havens van het landschap Laiwoei bedoeld
 in artikel 13 van het Contract van den 16den April 1906.

Maranoe
 Sampara
 Lasolo
 Timowo
 Lembo
 Kandarie
 Sawa
 Laoenti
 Wawatoe
 Tambolosoe
 Kolono
 Lakara
 Boenging
 Koenawi
 Anggaberie
 Asaloe
 Latoma
 Tamaoena
 Malaringgie
 Mata
 Tahoeno
 Saroene
 Roda
 Sabampoedo
 Mil en
 Toli-toli.

Stempel en handteekening van
 Sao-Sao, bestuurder van Laiwoei.

De Landsgrooten:

Handteekening: van (handmerk) Sila. WAKIL SAPATI.	Handteekening: van (handmerk) Madoepa. WAKIL POENGGAWA.
---	---

Kandarie, (Laiwoei) den 16den April 1906.

*De Resident ter beschikking van den Gouverneur
 van Celebes en Onderhoorigheden,*

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

Voor eensluitend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het
 Departement van Koloniën,*

(w.g.) A. E. ELIAS.

SUMBAWA.

CONTRACT.

N°. 6.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen Oscar Maurits Goedhart, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, als daartoe behoorlijk door den Gouverneur voornoemd gemachtigd ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Moehamad Djalaloeddin, bestuurder van Sumbawa en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van Sumbawa meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 14den Mei 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Oscar Maurits Goedhart, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, als daartoe behoorlijk door den Gouverneur voornoemd gemachtigd, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Mohamad Djalaloeddin bestuurder van Sumbawa overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder en de mantri's van Sumbawa verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Sumbawa wordt begrensd:

ten Noorden door de Java-Zee,
ten Oosten door het landschap Dampo,
ten Zuiden door den Indischen Oceaan, en
ten Westen door straat Alas.

De grens tusschen de landschappen Sumbawa en Dampo loopt van Oedjoeng Pekat aan het Noorderstrand van het eiland Sumbawa in eene rechte lijn naar eene plaats in de rivier van Kowangko genaamd Ajirlampa en van daar in eene rechte lijn naar Oedjoeng Batoe Karbo, aan het zuiderstrand van het eiland Sumbawa en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Sumbawa wordt als leen afgestaan aan Moehamad Djalaloeddin onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aangaan.

Artikel vier.

De bestuurder van Sumbawa noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanigen Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten, dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van Sumbawa wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het Bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Dea Ranga in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriend-

schap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van Sumbawa zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen en terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen en of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuis behorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis

en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsche-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen en van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen en van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsche zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landschapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter B en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen, hetzij

die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De boven omschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van den bestuurder van Sumbawa worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Sumbawa beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van dat landschap;

3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernementsetablissemten;

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezzen, Arabieren en andere Vreemde Oosterlingen;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen

N°. 1. 6.

werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernementsonderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernementsrechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen Sumbawa zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernementsvertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, teneinde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en de rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezzen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politieorgaan de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van Sumbawa niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens

de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behoorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig

In het landschap Sumbawa zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtig tegengegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandelingschap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroef met alle in hun bereik zijnde middelen krachtig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats nog eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Sumbawa in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend, zijn, te bergen,

dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naar mate van de moete wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

a. den in, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van tegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van Sumbawa gesloten voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Sumbawa overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Sumbawa en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij, Oscar Maurits Goedhart, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als daartoe behoorlijk door den Gouverneur voornoemd gemachtigd.

(w.g.) O. M. GOEDHART.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Sumbawa zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

In tegenwoordigheid van ons,

De Civiël Gezaghebber van Bima,

(w.g.) CH. MULLER.

De Inlandsche schrijver bij den Civielen Gezaghebber te Bima,

(w.g.) TJALLA.

De Inlandsche schrijver bij het bureau voor Inlandsche Zaken te Makassar,

(w.g.) ABDURRACHIM.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 7den Mei 1906 onder voorbehoud, dat de bestuurder en de

landsgrooten van Sumbawa instemmen met de in rooden mkt in den Nederlandschen tekst van artikel 8, alinea 2 en artikel 25, alinea 1 en in den Maleischen tekst van alle artikelen, zoomede in de bij artikel 16 van het contract behoorende belastingopgave letter B aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, strekkende ter verduidelijking en verbetering en om den Maleischen tekst beter met den Nederlandschen in overeenstemming te brengen ¹⁾

en dat zij van deze instemming doen blijken door eene hieronder te stellen onderteekende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris.

(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift.

De Wd. Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) E. MORESCO.

BIJLAGE A.

Opgave van de landen en eilanden, waaruit het gebied van het landschap Sumbawa is samengesteld.

Het gebied van het landschap Sumbawa bestaat uit de onder volgende landen en eilanden:

1. Een gedeelte van het eiland Sumbawa, namelijk alle landen die ten Westen van het landschap Dampo liggen.

De grens tusschen de landschappen Sumbawa en Dampo loopt van Oedjoeng Pekat aan het Noorderstrand van het eiland Sumbawa in een rechte lijn naar een plaats in de rivier van Kowangko genaamd Ajir lampa en van daar in eene rechte lijn naar Oedjoeng Batoe Karbo aan het Zuiderstrand van het eiland Sumbawa.

2	Poelo Dewa.
3	" Boeraang.
4	" Rakit.
5	" Depi.
6	" Tai Kebo.
7	" Lipan.
8	" Santigi.
9	" Natoe.
10	" Dempoe.
11	" Tangar.
12	" Tapan.
13	" Ngali.
14	" Batoe.
15 en 16	Twee kleine eilanden in de nabijheid van Poelo Ngali.
17	" Liang.
18	" Dengar.
19	" Majo.
20	" Medang.
21	" Kramat.
22	" Kamoedoe.

¹⁾ Blijkens Gouv. Besl. van 28 Augustus 1906 No. 15 is aan deze voorwaarde voldaan.

23 en 24 Twee kleine eilanden, beide Poelo Pandjang genaamd.

25 Poelo Range.

26 " Kaoeng.

27 " Kalong.

28 " Lawang.

29 " Bilang.

30 " Kili.

31 " Pasaran.

32 " Oelar.

33 " Batoe.

34 " Njamoe.

35 " Poejin.

36 " Radja Kepeng.

37 " Koewoe.

De Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden.

(w. g.) O. M. GOEDHART.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Sumbawa zoomede de handteekeningen van zijne landgenooten.

In tegenwoordigheid van ons:

De Civiel Gezaghebber van Bima,

(w. g.) CH. MULLER.

De Inlandsche schrijver bij den Civielen Gezaghebber te Bima,

(w. g.) TJALLA.

De Inlandsche schrijver bij het Bureau voor Inlandsche Zaken te Makassar,

(w. g.) ABDURRACHIM.

BIJLAGE B.

Opgave van de belastingen, die in het landschap Sumbawa door het betrokken zelfbestuur mogen worden geheven.

De belastingen die in het landschap Sumbawa door het betrokken zelfbestuur mogen worden geheven, zijn de navolgende:

1°. In- en uitvoerrechten;

het uitvoerrecht voor paarden bedraagt f 3.75 per stuk, dat voor Karbouwen f 3.— per stuk; dat voor bras en Katjang f 10.— per Kojang van 40 picols; dat voor padi f 0.30 per picol; dat voor koffie f 2.50 per picol; dat voor was f 1.87⁵ per picol; van alle andere in- of uitgevoerde goederen, met uitzondering van opium, dat een monopolie is van den radja van Sumbawa, worden rechten geheven tot een bedrag van 3% van de waarde van het in- of uitgevoerde;

2°. $\frac{1}{20}$ van het rijstgewas, d.w.z. van elke honderd bossen padi, die een landbouwer van zijne rijstvelden verkrijgt, moeten vijf bossen als belasting worden opgebracht onder den radja, de landsgrooten en mindere hoofden, overeenkomstig de landinstellingen en gebruiken te verdeelen;

3°. huistax, bedragende 's jaars f 2.50 en één picol bras per woonhuis;

4°. heerediensten tot een maximum van veertig dagdiensten 's jaars voor elken werkbaren man;

5°. de monopolies;

a. het opiumdebiet;

b. het inkoopen van buffelhuiden alleen ter hoofdplaats Sumbawa besar door den Landsgroote Datoe Kadimongan tegen f 2.50 per stuk;

c. het kappen van de z.g.n. kajoe koening waarvoor vergunning door den Sultan wordt gegeven en dat aan hem moet worden geleverd tegen f 1.— de picol;

d. het verzamelen van vogelnestjes ten behoeve van den vorst.

De Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,

(w. g.) O. M. GOEDHART.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Sumbawa zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

In tegenwoordigheid van ons:

De Civiël Gezaghebber van Bima,

(w. g.) CH. MULLER.

De Inlandsche schrijver bij den Civielen Gezaghebber te Bima,

(w. g.) TJALLA.

De Inlandsche schrijver bij het bureau voor Inlandsche zaken te Makasser,

(w. g.) ABDURRAHIM.

Opgave van de havens van het landschap Sumbawa, bedoeld in artikel 13 van het contract van 14 Mei 1905.

Djamboe

Laboeadji

Taroedjoeng

Laboeh Bonto

Telok Santong

Laboeh Djontal

Koeris

Soembawa

Laboeh Penjorong

Laboeh Boeër

Laboeh Alas

Laboeh Mapin

Laboeh Sepaké

Laboeh Balat

Laboeh Lalar

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Sumbawa, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

Sumbawa, 22 December 1905.

(w. g.) DE VOGEL

Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid:

De Civiël Gezaghebber,

(w. g.) CH. MULLER.

Voor eensluidend afschrift:

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

BIMA.

CONTRACT.

N°. 7.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen Henry de Vogel Mathieu Henrizon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Ibrahim bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van het landschap Bima meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 29sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Henry de Vogel Mathieu Henrizon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch Indisch Gouvernement, en Ibrahim bestuurder van het landschap Bima overeengekomen als volgt.

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van het landschap Bima verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Bima wordt begrensd ten Noorden door de Java-zee, ten westen door het landschap Dompo, ten zuiden door den Indischen Oceaan en ten Oosten door het op het eiland Flores gelegen gebied van de residentie Timor en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Bima wordt als leen afgestaan aan Ibrahim Sultan van Bima onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.
N°. 1. 7.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van het landschap Bima noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid enig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van het landschap Bima wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door een of meer landsgrooten door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen; in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende

landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van het landschap Bima zoodanig hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen, terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuisbehorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezeten verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken, zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen van concessien tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw- en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessien tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessien tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten, worden gestort in eene landschapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter B en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen,

hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgesteld of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van het landschap Bima worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Bima beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements etablissementen;

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werk-

zaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernementsonderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements rechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen het landschap Bima zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernementsvertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissementen of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van het landschap Bima niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maat-

regel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behoorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de ten uitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Bima zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengestaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtadig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandeling-schap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van het landschap Bima in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen

van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van het landschap Bima gesloten — voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bima overeengekomen in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van het landschap Bima en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij, Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze vertegenwoordigd door Henry de Vogel Mathieu Henrizoon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen.

Hier stonden de stempels en de handteekening van den bestuurder van Bima zoomede de handteekening van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL,

Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid,

De Civiël Gezaghebber,

(w. g.) E. C. A. MULLER.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 28sten Augustus 1906; onder voorbehoud, dat de bestuurder en de landsgrooten van Bima instemmen met de in rooden inkt in den Nederlandschen tekst van artikel 8, alinea 2 en artikel 25, alinea 1 en in den Maleischen tekst van alle artikelen, aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, strekkende ter verduidelijking en verbetering en om den Maleischen tekst beter met den Nederlandschen in overeenstemming te brengen, en

urende een maand achtereen te Bima blijven en op die wijze
3 soms 4 maal 's jaars moeten opkomen.

B i m a, 29 December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Bima, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL,

Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid :

De Civiel Gezaghebber,

(w. g.) E. C. A. MULLER.

De Inlandsche schrijver,

(w. g.) onleesbaar.

OPGAVE van de havens van het landschap Bima bedoeld in artikel 13 van het contract van 29 December 1905.

Bima.

Sape.

Wera.

Sangean.

Karoemboe.

Kamodo.

Pota.

Reo.

Boling.

Laboean Badjo.

Nanga Lili.

Nanga Ramoe.

B i m a, 29 December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Bima, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL,

Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid :

De Civiel Gezaghebber,

(w. g.) E. C. A. MULLER.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën.

(w. g.) A. E. ELIAS.

SANGGAR.

CONTRACT.

N°. 8.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen Henry de Vogel Mathieu Henrizon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de Zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Abdullah, bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van het landschap Sanggar meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zo is op heden, den 30sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Henry de Vogel Mathieu Henrizon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de Zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Abdullah, bestuurder van het landschap Sanggar, overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van het landschap Sanggar verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Sanggar wordt begrensd ten Westen, ten Zuiden en ten Oosten door het landschap Dampo, overigens door de zee, en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Sanggar wordt als leen afgestaan aan Abdullah, Radja van Sanggar, onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van het landschap Sanggar noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van het landschap Sanggar wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door een of meer landsgrooten door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behoorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van

inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van het landschap Sanggar zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen, terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuis behorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's

kennis moeten worden gegrven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineez en andere Vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landschapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement, geene andere belastingen heffen, dan die onschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter B en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van

toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van het landschap Sanggar worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Sanggar beschouwd :

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden ;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap ;

3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements etablissementen,

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard ;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap.

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere Vreemde Oosterlingen ;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernements onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements rechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen het landschap Sanggar zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernements vertegenwoordigers uitgeleverd.

N°. 1. 8.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen, procederen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die tengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissementen of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van het landschap Sanggar niet behorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indie behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den

11

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goed-gekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Sanggar zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegen gegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtadig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandeling-schap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van het landschap Sanggar in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toe eigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabijzijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zoodaans hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegraphisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van het landschap Sanggar gesloten — voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bima overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van het landschap Sanggar en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij, Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze vertegenwoordigd door Henry de Vogel Mathieu Henrizoon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de Zelfbesturen.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Sanggar zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(get.) DE VOGEL.

In mijne tegenwoordigheid:

De Civiel Gezaghebber:

(get.) C. E. A. MULLER.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 28sten Augustus 1906; onder voorbehoud, dat de bestuurder en de landsgrooten van Sanggar instemmen met de in rooden inkt in den Nederlandschen tekst van artikel 8, alinea 2 en artikel 25, alinea 1 en in den Maleischen tekst van alle artikelen, aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, strekkende ter verduidelijking en verbetering en om den Maleischen tekst beter met den Nederlandschen in overeenstemming te brengen.

en dat zij van deze instemming doen blijken door eene hieronder te stellen ondertekende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements Secretaris.

(w. g.) HULSHOFF POL.

Wij, Bestuurder en landsgrooten van Sanggar verklaren bij deze in te stemmen met de in rooden inkt in den Nederlandschen tekst van artikel 8, alinea 2, en artikel 25, alinea 1, en in den Maleischen tekst van alle artikelen van deze over-

eenkomst aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, strekkende ter verduidelijking en verbetering en om den Maleischen tekst beter met den Nederlandschen in overeenstemming te brengen, ten blijke waarvan deze verklaring van onze handteekening en ons zegel is voorzien.

Hier stonden stempel en handteekening van den Radja van Sanggar en de handmerken van de landsgrooten van dat landschap.

In onze tegenwoordigheid,
De Civiel Gezaghebber,
(w. g.) C. E. A. MULLER.

De tijdelijk waarnemend Inlandsche schrijver
(w. g.) D. C. JOHANNES.

O P G A V E.

Letter A behoorende bij artikel 2 van het met het Zelfbestuur van het landschap Sanggar gesloten contract dd. 30 December 1905.

Het landschap Sanggar is samengesteld uit het vroeger gelijknamige rijk bestaande uit de dessa's Koreh, Pioeng en Taloko na de groote uitbarsting van den vulkaan Tambora vergroot met het toen totaal ontvolkte landschap Tambora.

Bima, 30 December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Sanggar, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(get.) DE VOGEL.
Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid:
De Civiel Gezaghebber,
(get.) C. E. A. MULLER.

O P G A V E.

Letter B behoorende bij artikel 16 van het met het Zelfbestuur van het landschap Sanggar gesloten contract dd. 30 December 1905.

In het landschap Sanggar worden belastingen noch in- en uitvoerrechten geheven.

1. Er bestaan alleen monopolie's van den radja als:

a. het aankappen van geel hout dat aan den radja moet worden verkocht tegen f 2.50 per picol (jaarlijksche opbrengst \pm 100 picol),

b. het verzamelen van bijenwas die aan den radja moet worden verkocht tegen \pm f 40.— de picol.

2. De gevorderde onbetaalde arbeid der bevolking wordt aangewend voor:

a. het bewerken der sawah's en andere gronden van den radja.

b. het doen van wachtdiensten bij den radja waarvoor personen worden aangewezen die eenmaal 's maands 7 dagen achtereen moeten dienst doen. De heerdiensten bedragen dus per man per jaar ongeveer 90 dagdiensten.

Bima, 30 December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Sanggar, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(get.) DE VOGEL.
Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid:
De Civiel Gezaghebber,
(get.) C. E. A. MULLER.

O P G A V E

van de havens van het landschap Sanggar bedoeld in artikel 13 van het contract van 30 December 1905.

Sanggar.
Pioeng.
Laboewan Kananga.

Bima, 30 December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Sanggar, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL.
Controleur ter beschikking.

In mijne tegenwoordigheid:
De Civiel Gezaghebber,
(w. g.) C. E. A. MULLER.

Voor eensluidend afschrift:

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,
(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

DOMPO.

CONTRACT.

N°. 9.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederl.-Indië gesloten tusschen Henry de Vogel Mathieu Henrizoon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Moehamad Siradjoeddin bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van het landschap Dampo meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd zoo is op heden, den 31sten December 1905 nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons Henry de Vogel Mathieu Henrizoon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Moehamed Siradjoeddin bestuurder van het landschap Dampo overeengekomen als volgt.

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van het landschap Dampo verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Dampo wordt begrensd:
ten Noorden door Sanggar en de Javazee;
ten Oosten door Bima;
ten Westen door Sumbawa en de baai van Saleh en
ten Zuiden door den Indischen Oceaan;
en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Dampo wordt als leen afgestaan aan Moehamad Siradjoeddin, Sultan van Dampo onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

N°. 1. 9.

De bestuurder verklaart dit leen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van het landschap Dampo noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om de bestuurder van het landschap Dampo wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door een of meer landsgrooten door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen, in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming

van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land, die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van het landschap Dampo zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zults nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zults toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen, terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan recht-hebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuis behorende schepen moeten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap

worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezet verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere Vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zults ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen van concessiën tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw- of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorg dragen.

Van de voor concessiën tot mijnontginning door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling, wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessiën tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landschapkas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter B en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwagd worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen

te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De boven omschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van het landschap Dampo worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categorieën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Dampo beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van dezen laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

3°. Alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements-etablissemten;

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere vreemde Oosterlingen;

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernementsonderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan

de rechtspraak der Gouvernements-rechtbanken en rechters,

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen het landschap Dampo zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernements vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die tezamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procedereen in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevalleu waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terechtstaan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorgdragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissemten of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of van wege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van het landschap Dampo niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan.

In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegd-

heid om op personen behoorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de ten uitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Dampo zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land met geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengestaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtadig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandelingschap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroot met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan en geen schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierrovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van het landschap Dampo in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goeren toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeëigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen, welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen

zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelven naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begrooting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begrooting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende.

a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van het landschap Dampo gesloten — voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn — zijn vervullen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Bima overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van het landschap Dampo en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij, Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze vertegenwoordigd door Henri de Vogel Mathieu Henrizoon, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de Zelfbesturen.

Hier stonden de stempel en de handtekening van den bestuurder van Dampo, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL,

Controleur ter beschikking.

In tegenwoordigheid:

De Civiel Gezaghebber,

(w. g.) C. E. A. MULLER.

De Inlandsche schrijver,

(w. g.) onleesbaar.

Dit contract is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 28sten Augustus 1906 onder voorbehoud, dat de bestuurder en de landsgrooten van Dampo instemmen met de in rooden in den Nederlandsche tekst van artikel 8, alinea 2 en artikel 25, alinea 1 en in den Maleischen tekst van alle artikelen, aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, strekkende ter verduidelijking en verbetering en om den Maleischen tekst beter met den Nederlandschen in overeenstemming te brengen.

en dat zij van deze instemming doen blijken door eene hieronder te stellen ondertekende en bezegelde verklaring.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements Secretaris,
(w. g.) HULSHOFF POL.

Wij, Bestuurder en landsgrooten van Dampo, verklaren bij dezen in te stemmen met de in rooden inkt in den Nederlandschen tekst van artikel 8, alinea 2, en in artikel 25, alinea 1, en in den Maleischen tekst van alle artikelen van deze overeenkomst aangebrachte wijzigingen en aanvullingen, strekkende ter verduidelijking en verbetering en om den Maleischen tekst beter met den Nederlandschen in overeenstemming te brengen, ten blijke waarvan deze verklaring van onze handteekening en ons zegel is voorzien.

Hier stonden stempel en handteekening van den Sultan van Dampo en de handmerken en handteekeningen van de landsgrooten van dat landschap.

In onze tegenwoordigheid,

De Civiel Gezaghebber,
(w. g.) C. E. A. MULLER.

De tijdelijk waarnemend Inlandsche schrijver,
(w. g.) D. C. JOHANNES.

Opgave letter A behoorende bij artikel 2 van het met het Zelfbestuur van het landschap Dampo gesloten Contract dd. 31 December 1905.

Het landschap Dampo is samengesteld uit het vroeger gelijknamige rijk bestaande uit de dessa's Dampo, Kempo, Kawangko, Wonggo, Kilo, Hoeoë, Daha, Adoe en Rangga. Waaraan na de groote uitbarsting van den vulkaan Tambora het toen totaal ontvolkte landschap Peka is toegevoegd.

Bovendien behoren daaraan de navolgende eilanden: Kawangko, Poeloe-Poeloe, Poeloe Sora en Satonda en Poeloe Rate.

Bima, den 31sten December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Dampo, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL,
Controleur ter beschikking.

In onze tegenwoordigheid:

De Civiel Gezaghebber,
(w. g.) C. E. A. MULLER.

De inlandsche Schrijver,
(w. g.) onleesbaar.

Opgave letter B behoorende bij artikel 16 van het met het Zelfbestuur van het landschap Dampo gesloten Contract dd. 31 December 1905.

In het landschap Dampo worden geheven:

1. in- en uitvoerrechten voor alle artikelen tot een bedrag N°. 1. 9—10.

van 3% van de waarde met uitzondering van paarden en karbouwen waarvoor f 0.50 per stuk wordt betaald en geelhout en was die een monopolie vormen van den Sultan.

2. vertiening van sawah's en tuinen.
3. de monopolie's van den Sultan als:
 - a. geelhout dat aan den Sultan moet worden verkocht tegen f 2.50 à f 3 --.
 - b. bijenwas dat aan den Sultan moet worden verkocht tegen ± f 50.— de picol.
4. de gevorderde onbetaalde arbeid der bevolking wordt aangewend voor:
 - a. het bewerken van de sawah's en de andere gronden van den sultan.
 - b. het doen van wachtdiensten bij den Sultan tot een getal van 10 man daags. Elke man blijft 3 tot 7 dagen en elke man krijgt ongeveer eens in de 3 maanden een beurt.
 - c. het bewerken van metalen enz. door handwerkslieden indien de sultan dat werk noodig heeft.

Bima, den 31sten December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Dampo, zoomede de handteekening van zijne landsgrooten

(w. g.) DE VOGEL,
Controleur ter beschikking.

In onze tegenwoordigheid:

De Civiel Gezaghebber,
(w. g.) C. E. A. MULLER.

De inlandsche Schrijver,
(w. g.) onleesbaar.

Opgave van de havens van het landschap Dampo bedoeld in artikel 13 van het contract van 31 December 1905.

Kempo.
Kawangko
Karombo
Kilo
Tjempi
Hoeoë

Bima, den 31sten December 1905.

Hier stonden de stempel en de handteekening van den bestuurder van Dampo, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL,
Controleur ter beschikking.

In onze tegenwoordigheid:

De Civiele Gezaghebber,
(w. g.) C. E. A. MULLER.

De inlandsche Schrijver,
(w. g.) onleesbaar.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het
Departement van Koloniën.

(w. g.) A. E. ELIAS.

BOETON.

CONTRACT.

N°. 10.

CONTRACT onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen J. A. G. Brugman, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en officier van de Oranje Nassauorde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië, en Moehamad Adiloerrahiem bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten (hadatsleden).

Nademaal het wenschelijk is voorgekomen om de wederzijdsche rechten en verplichtingen tusschen het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en den bestuurder van Boeton meer dan in de bestaande overeenkomsten in overeenstemming te brengen met de eischen van den tegenwoordigen tijd, zoo is op heden, den 8sten April 1906, onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen ons J. A. G. Brugman, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en officier van de Oranje Nassauorde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Nederlandsch-Indisch Gouvernement, en Moehamad Adiloerrahiem, bestuurder van Boeton, overeengekomen als volgt:

Artikel een.

De bestuurder en de mantri's van Boeton verklaren dat dit landschap behoort tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië en dat zij mitsdien Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, als wettige Oppergebiedster erkennen.

Zij beloven derhalve aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en aan zijne vertegenwoordigers trouw, gehoorzaamheid en onderwerping.

Artikel twee.

Het gebied van het landschap Boeton wordt begrensd:

ten Noorden door Straat Wononi en het landschap Laiwoei:

ten Zuiden door de Soenda zee;

ten Oosten door de Banda zee;

ten Westen door straat Tyoro en het landschap Loewoe;

en wordt verstaan te zijn samengesteld uit de landen en eilanden welke nader zijn omschreven bij de aan dit contract gehechte opgave letter A.

De bestuurder en de mantri's verklaren zich onvoorwaardelijk te zullen onderwerpen aan de beslissing van het Gouvernement in alle gevallen van grensgeschil met de aangrenzende landschappen.

Artikel drie.

Het landschap Boeton wordt als leen afgestaan aan Moehamad Adiloerrahiem onder de uitdrukkelijke voorwaarde van stipte en trouwe nakoming der in dit contract omschreven verplichtingen.

De bestuurder verklaart dit alleen op die voorwaarde te aanvaarden.

Artikel vier.

De bestuurder van Boeton noch zijne mantri's zullen het landschap ooit aan eenige andere natie dan de Nederlandsche overgeven, noch met eenige andere Mogendheid, noch met eenigen onderdaan van zoodanige Mogendheid eenig verbond of eenige overeenkomst aangaan, of briefwisseling houden, noch geschenken of zendelingen ontvangen van of zenden aan zoodanige Mogendheid of zoodanigen onderdaan, noch toelaten dat zulks door of namens hunne kinderen of andere bloedverwanten of door of namens hunne onderdanen plaats vinde.

Artikel vijf.

Aan het Gouvernement van Nederlandsch-Indië blijft het recht voorbehouden om den bestuurder van Boeton wanneer daartoe redenen bestaan, te ontslaan en na raadpleging der mantri's een vervanger te benoemen.

De landsgrooten (mantri's) worden benoemd en ontslagen door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden in overleg met den bestuurder en de mantri's.

Ingeval van overlijden van den bestuurder geven de landsgrooten daarvan onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en wordt het bestuur des lands voorloopig gevoerd door den Sapati in afwachting dat door het Gouvernement een vervanger zal zijn aangesteld.

Artikel zes.

De bestuurder en de mantri's zullen den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als den vertegenwoordiger van het Gouvernement eerbiedigen en gehoorzamen en mitsdien alleen met hem dan wel met de onder hem dienende ambtenaren in overleg treden, omtrent alle aangelegenheden, de wederzijdsche belangen betreffende.

Artikel zeven.

De Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden en de betrokken plaatselijk besturende ambtenaren hebben het recht alle vergaderingen van het landsbestuur, waarin rechtszaken of belangrijke bestuursaangelegenheden behandeld worden, bij te wonen.

Artikel acht.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich vrede en vriendschap te onderhouden met de bestuurders der naburige of van andere tot het grondgebied van Nederlandsch-Indië behorende landen, en zullen mitsdien zonder voorkennis en toestemming van het Gouvernement van Nederlandsch-Indië tegen zoodanige bestuurders geene vijandelijkheden plegen, noch daartoe uitrustingen of voorbereidselen maken, noch versterkingen binnen het landschap opwerpen.

Zij zullen zich niet mengen in de aangelegenheden van inboorlingen van hun land die daarbuiten mochten gevestigd zijn en zich geheel er van onthouden om zich in eenige binnenlandsche aangelegenheid van een ander landschap te mengen.

Versterkingen die met voorkennis van het Gouvernement binnen het landschap mochten bestaan of nader opgericht worden, zullen op eerste aanzegging van dat Gouvernement geslecht worden.

Artikel negen.

De bestuurder en de mantri's van Boeton zoomede hunne onderdanen zullen zoo te land als ter zee de Nederlandsche vlag voeren en niet toelaten dat in plaats van deze of nevens deze eene andere gevoerd wordt.

Het is den bestuurder echter toegelaten om persoonlijk zijn standaard of herkenningsvlag gelijktijdig met, doch onder de Nederlandsche te voeren.

Artikel tien.

Aan het Gouvernement blijft het recht voorbehouden om, zulks nuttig of noodig oordeelende, te allen tijde een of meer Europeesche of Inlandsche ambtenaren en het noodig overige personeel over het landschap aan te stellen.

Artikel elf.

Indien het Gouvernement op welke plaats ook in het landschap in het vervolg mocht wenschen bezetting te leggen, versterkingen op te werpen of etablissementen op te richten, zullen de bestuurder en de mantri's niet alleen zulks toestaan, maar ook daartoe tegen billijke betaling en vergoeding voor eventueel daaruit voort te vloeien derving van inkomsten, alle mogelijke hulp en bijstand verleen; terwijl zij voor elk van zoodanige bezettingen, versterkingen of etablissementen kosteloos ter beschikking van het Gouvernement zullen stellen zooveel grond als noodig zal blijken, ter plaatse naar de keuze van het Gouvernement, behoudens billijke schadeloosstelling aan rechthebbenden.

Artikel twaalf.

De bestuurder en de mantri's zullen met rechtvaardigheid regeeren, het welzijn des volks bevorderen en alle hun door de vertegenwoordigers van het Gouvernement dienaangaande verstrekte raadgevingen opvolgen.

Zij zullen geen concessies verleen of andere overeenkomsten van niet strikt privaten aard sluiten zonder voorafgaande toestemming van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger.

De in het landschap thuisbehorende schepen mochten voorzien zijn van een door den bestuurder uit te reiken zeebrief of van eene jaarpas, opgemaakt volgens de betrekkelijke voorschriften, welke stukken echter niet zullen worden uitgereikt dan in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden of diens vertegenwoordiger, die ze daartoe mede onderteekenen zal.

Artikel dertien.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om aan Europeanen en andere Oostersche of Westersche vreemdelingen geene gronden af te staan en hunne toelating of vestiging buiten de havens van dat landschap niet te vergunnen, zonder voorkennis en vooraf verkregen toestemming van den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Handelaren echter zullen in de havens van dat landschap worden toegelaten en aldaar verblijf mogen houden zonder die voorkennis en toestemming, zoolang zij de orde en rust niet verstoren; zullende van hun meer dan drie maanden voortgezeten verblijf in die havens door den bestuurder en de mantri's kennis moeten worden gegeven aan den naastbij geplaatsten gezagvoerende Nederlandschen ambtenaar.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië behoudt zich de bevoegdheid voor, om ten aanzien van de toelating en vestiging van Chineezen en andere vreemde Oosterlingen in het landschap te allen tijde zoodanige verordeningen uit te vaardigen als het in het algemeen belang van Nederlandsch-Indië of in het bijzonder belang van dat landschap zal noodig achten.

Personen die zonder verlof zich hebben verwijderd uit 's Gouvernements militairen of maritiemen dienst, voortvluchtige veroordeelden of misdadigers en dergelijken zullen door den bestuurder in geen geval binnen het landschap geduld, maar onverwijld aan het Gouvernement uitgeleverd worden, indien zij zich daar vertoonen, en zulks ook zonder dat hunne uitlevering in elk voorkomend geval geëischt wordt.

Artikel veertien.

Het recht tot het verleen van vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, alsmede tot het verleen van concessien tot mijnontginning en tot ondernemingen van landbouw en boschexploitatie in het gebied van het landschap berust geheel bij het Gouvernement, dat echter steeds vooraf het Inlandsch zelfbestuur ter zake zal raadplegen en daarenboven vooraf een onderzoek zal doen instellen naar de rechten van derden op de gronden, benoodigd voor mijnbouwkundige opsporing, mijnontginning, landbouw of boschexploitatie, terwijl het bij eventuele beschikking over zoodanige gronden voor billijke schadeloosstelling door den concessionaris zal zorgdragen.

Van de voor concessien tot mijnontginning, door het Gouvernement te heffen cijns en vastrecht en van den door ondernemingen van landbouw of boschexploitatie op te brengen pacht- of huurschat zal steeds de helft ten behoeve van het zelfbestuur worden afgestaan.

Het Gouvernement behoudt zich wijders het recht voor om voor eigen rekening mijnbouwkundige opsporingen, mijnontginningen en ondernemingen van landbouw of boschexploitatie in het gebied van het landschap te doen aanvangen en voortzetten, behoudens billijke schadeloosstelling wanneer daartoe aanleiding bestaat.

De bestuurder en de mantri's beloven zoodanige ondernemingen steeds zooveel mogelijk te bevorderen.

De door den wetgever van Nederlandsch-Indië vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen betreffende opsporing en ontginning van delfstoffen, alsmede die betreffende het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen en tripang zijn voor het landschap en zijne ingezetenen van verbindende kracht.

Artikel vijftien.

De aan het zelfbestuur toekomende gelden wegens concessien tot mijn-, land- en boschexploitatie, benevens de nader in overleg met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden aan te wijzen inkomsten worden gestort in eene landschapskas, bestemd voor het bestrijden van uitgaven in het belang van land en volk.

Het beheer dier kas wordt door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden geregeld.

Artikel zestien.

De bestuurder en de mantri's zullen, zonder toestemming van het Gouvernement geene andere belastingen heffen, dan die omschreven in de aan dit contract gehechte opgave Letter B en mitsdien zullen zonder die toestemming die belastingen, hetzij die in geld, in natura of in arbeid opgebracht worden, in geen geval verhoogd of verzwaaard worden.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich in het algemeen te zorgen en te doen zorgen, dat in het landschap geen bovenmatige of onwettige heffingen, hoe ook genaamd, en door wien ook, van de bevolking geëischt worden.

De bovenomschreven belastingen zullen, behalve de in- en uitvoerrechten en pachten, zoo die bestaan, niet van toepassing zijn op 's Gouvernements directe onderdanen.

Het Gouvernement behoudt zich het recht voor bestaande belastingen te allen tijde tegen schadevergoeding over te nemen.

Artikel zeventien.

Het recht tot het heffen van belastingen buiten de in het vorig artikel bedoelde, berust bij het Gouvernement.

Alle door het Gouvernement vastgestelde of nader uit te vaardigen verordeningen en bepalingen, betreffende rechten, belastingen en verpachtingen en in het algemeen betreffende alle inkomsten van het Gouvernement, hoe ook genaamd, zullen ook van verbindende kracht zijn voor de ingezetenen zonder onderscheid van die plaatsen in het landschap, waar zoodanige inkomsten aan het Gouvernement toekomen.

De bestuurder en de mantri's verklaren in het bijzonder zich te onderwerpen aan alle regelingen, welke het Gouvernement van Nederlandsch-Indië nader mocht goedvinden vast te stellen omtrent het heffen van rechten van de vaartuigen, welke de havens van het landschap aandoen, zoomede van de aldaar in- en uitgevoerd wordende goederen.

Het Gouvernement van Nederlandsch-Indië heeft het recht om ten laste van zijne directe onderdanen alle zoodanige belastingen in te voeren als het noodig zal achten.

Artikel achttien.

Als onderdanen van Boeton worden beschouwd alle personen van welken landaard ook, die in dat landschap verblijf houden en niet behooren tot een der in het volgende artikel omschreven categoriën.

Artikel negentien.

Als rechtstreeksche onderdanen van het Gouvernement worden in het landschap Boeton beschouwd:

1°. alle Europeanen en daarmede gelijkgestelden;

2°. alle bedienden van Europeanen en met dezen gelijkgestelden, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

3°. alle personen, onverschillig van welken landaard, gevestigd binnen de grenzen der Gouvernements etablissementen;

4°. alle personen in dienst van het Gouvernement onverschillig van welken landaard;

5°. alle gewezen dienaren van het Gouvernement, met uitzondering van hen, die behooren tot de inheemsche bevolking van het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, doch met inbegrip van deze laatsten voor zoover zij zijn Inlandsche Christenen, niet behoorende tot de eigenlijke bevolking van het landschap;

6°. alle Chineezen, Arabieren en andere Vreemde Oosterlingen;
N°. 1. 10.

7°. alle niet tot de inheemsche bevolking van het gouvernement Celebes en Onderhoorigheden behoorende personen gevestigd op ondernemingen, die gedreven worden door onderdanen van het Gouvernement, benevens alle andere personen, zonder onderscheid van landaard, die op zulke ondernemingen werkzaam zijn krachtens door hen met hunne werkgevers op den voet der ter zake bestaande bepalingen gesloten overeenkomsten.

Gouvernements onderdanen zijn als zoodanig onderworpen aan de rechtspraak der Gouvernements rechtbanken en rechters.

Wanneer zij verdacht van eenig misdrijf of eenige overtreding binnen het landschap Boeton zijn opgevat, worden zij door den bestuurder en de mantri's aan de Gouvernements vertegenwoordigers uitgeleverd.

Artikel twintig.

Aan de rechtspraak der rechtbanken en rechters van het Gouvernement zijn mede onderworpen onderdanen van den bestuurder, die te zamen met onderdanen van het Gouvernement aan misdrijven of overtredingen zich schuldig maken, misdrijven plegen tegen het Gouvernement, zijn ambtenaren, militairen of andere onderdanen of wel ten aanzien zijner eigendommen of die zijner onderdanen; procedeeeren in zaken van handel en nijverheid of andere civiele gedingen, waarin onderdanen van het Gouvernement betrokken zijn en zij, die zich schuldig maken aan misdrijven en overtredingen ten aanzien der door het Gouvernement uitgevaardigde, op de onderdanen van den bestuurder toepasselijke verordeningen en bepalingen.

De ambtenaren van het Gouvernement zijn bevoegd tot opsporing van bovenbedoelde misdrijven en overtredingen en zullen daarin door den bestuurder en de mantri's steeds zooveel mogelijk worden bijgestaan. De bestuurder en de mantri's zullen de vonnissen in de bovenbedoelde gevallen over hunne onderdanen uitgesproken, steeds eerbiedigen en aan de uitvoering daarvan bevorderlijk zijn.

Artikel een en twintig.

In de gevallen waarin volgens het bepaalde bij het voorgaande artikel onderdanen van den bestuurder voor de rechtbanken van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement terecht staan, zal hij bevoegd zijn in persoon of bij gemachtigde zitting te nemen in de rechtbank, voor welke de zaak van zijn onderdanen wordt behandeld, ten einde daarover zijn gevoelen uit te spreken.

Artikel twee en twintig.

De zorg voor de politie binnen het landschap berust bij den bestuurder en de mantri's, die dientengevolge aansprakelijk zijn voor de orde en rust binnen hun land en zorg dragen voor de opsporing der misdrijven en overtredingen, uitgezonderd voor zooveel betreft de uitgestrektheid gronds voor etablissementen of versterkingen afgestaan.

Voor zooveel betreft de binnen het landschap onder hunne eigene door of vanwege het Gouvernement aangestelde of eventueel aan te stellen hoofden, gevestigde Chineezen, is de bestuurder bevoegd met opzicht tot die politiezorg de hulp en tusschenkomst van gezegde hoofden in te roepen.

Artikel drie en twintig.

De rechtsmacht van den bestuurder en de mantri's bepaalt zich tot de bevolking van Boeton niet behoorende tot 's Gouvernements onderdanen en behoudens het reeds bepaalde in artikel twintig.

Civiele zaken worden volgens 's Lands gebruik afgedaan. In crimineele zaken wordt het beginsel gehuldigd, dat elk misdadiger zal worden gestraft volgens de wetten van en op het land waar hij zijn misdaad of overtreding gepleegd heeft, met dien verstande, dat verminkende of martelende straffen, waaronder ook de straf van rottanslagen wordt begrepen, niet mogen worden toegepast.

Het recht om personen wegens politieke redenen buiten het gebied van het landschap te verwijderen, berust uitsluitend bij den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, behoudens de bevoegdheid van den bestuurder om tot zoodanigen maatregel voorstellen aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden te doen.

De bestuurder en de mantri's behouden echter de bevoegdheid om op personen behorende tot hunne onderdanen, verwijdering uit het landschap als straf, wegens misdrijven begaan in het landschap, toe te passen.

In die gevallen wordt nadat de beschuldigde behoorlijk in zijne verdediging gehoord is, de verbanning gelast bij een door den bestuurder en de mantri's uit te vaardigen vormelijk bevelschrift, dat echter voor de tenuitvoerlegging door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië moet zijn goedgekeurd, die ook de plaats aanwijst, waar de banneling verblijf zal houden.

Vonnissen waarbij de beklagde door den bestuurder en de mantri's veroordeeld is tot dwangarbeid en verbanning buiten het landschap gedurende den tijd welken die dwangarbeid duren zal, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, maar worden door tusschenkomst van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden den Directeur van Justitie ter strafplaatsaanwijzing aangeboden.

Van de door of namens den bestuurder opgelegde straffen kan de Gouverneur-Generaal gratie verleen.

Artikel vier en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich om de in hun land bestaande wegen steeds in goeden staat te houden en wanneer het Gouvernement zulks mocht verlangen, nieuwe wegen door hun land aan te leggen.

Artikel vijf en twintig.

In het landschap Boeton zijn slavernij, menschenroof en in- en uitvoer van slaven verboden en zullen die misdadige bedrijven, door den bestuurder en de mantri's binnen hun land niet geduld maar met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengegaan worden.

De bestuurder en de mantri's beloven krachtadig te zullen medewerken tot de trapsgewijze afschaffing van het pandelingschap voor zooveel dat nog binnen hun land mocht bestaan.

Artikel zes en twintig.

De bestuurder en de mantri's zullen den zee- en rivierroof met alle in hun bereik zijnde middelen krachtadig tegengaan en doen tegengaan en geene schuilplaats noch eenige andere hulp of medewerking hoegenaamd verleen, noch toelaten dat die verleend worden aan zee- of rivierroovers, noch aan personen, die hun bekend zijn of aangewezen worden als zoodanig bedrijf uit te oefenen of daarin betrokken te zijn.

Zij zullen degenen, die daaraan schuldig of medeplichtig bevonden worden, aan den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden uitleveren dan wel hen volgens de wetten en instellingen des lands doen terechtstellen, naar gelang die schuldigen of medeplichtigen onder de jurisdictie van het Gouvernement dan wel die van den bestuurder en de mantri's staan.

Artikel zeven en twintig.

De bestuurder en de mantri's verbinden zich, om aan alle schepen en vaartuigen, welke langs de kusten of langs de boorden der rivieren binnen het gebied van Boeton in nood mochten vervallen, allen bijstand te verleen, de schipbreukelingen te verzorgen en zich geen hunner goederen toe te eigenen, noch te gedoogen dat iemand, wie ook, zich die toeëigene.

Zij verbinden zich om schepen en vaartuigen of goederen,

welke aan het strand of langs de rivieren binnen het gebied van hun land mochten stranden of komen aandrijven of worden aangebracht en welker eigenaren onbekend zijn, te bergen, dan wel ten voordeele van belanghebbenden in het openbaar te verkoopen, indien die niet kunnen worden bewaard.

Van het stranden van schepen en vaartuigen of aanbrengen van aan het strand of uit de rivieren opgevischte goederen zullen de bestuurder en de mantri's onverwijld kennis geven aan den meest nabij zijnden ambtenaar van het Gouvernement.

De bestuurder en de mantri's kunnen hulp- en bergloon vorderen, waarvan het bedrag door hen zelve naarmate van de moeite wordt begroot.

Van die begroting geven zij onverwijld kennis aan den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden, die na den bestuurder, de mantri's en de andere belanghebbenden te hebben gehoord, bevoegd is haar te wijzigen, zooals hem billijk zal voorkomen.

Daarna kunnen de daarbij betrokkenen, indien zij zich door de bedoelde begroting, al dan niet door den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden gewijzigd, bezwaard gevoelen, door tusschenkomst van dien Gouverneur, de beslissing van den Gouverneur-Generaal inroepen aan welke beslissing de bestuurder en de mantri's zich zullen onderwerpen.

Artikel acht en twintig.

Op de onderdanen van den bestuurder zijn van toepassing de door het Gouvernement uitgevaardigde verordeningen en bepalingen betreffende:

a. den in-, uit- en doorvoer van vuurwapenen, buskruit en ammunitie;

b. de bescherming van telegraaflijnen en kabels en het telegrafisch verkeer.

Artikel negen en twintig.

De bestuurder en de mantri's erkennen, dat door dit contract alle vroegere overeenkomsten door het Nederlandsch-Indisch Gouvernement met de bestuurders van Boeton gesloten-voor zooverre die met het tegenwoordige contract in strijd zijn- zijn vervallen.

Aldus ten dage en jare in den aanhef dezes vermeld te Antara-Madani (Boeton) overeengekomen, in triplo opgemaakt, ondertekend, bezegeld en plechtig beëdigd door den bestuurder van Boeton en zijne mantri's in tegenwoordigheid van mij, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en onderhoorigheden,

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden stempel en handmerk van Moehamad Adiloer-rahim, Sultan van Boeton, zoomede de handteekeningen en handmerken van zijne landsgrooten.

Voor de beëdiging:

SAÏD. IMAM VAN BOETON.

In ons bijzijn:

Kapitein ter zee, commandant

H. M. de Ruyter,

(w.g.) SWAAN.

1e Luitenant der Mariniers:

(w.g.) H. WILLEMS.

Luitenant ter zee 1e klasse,

(w.g.) J. O. KOLKMEIJER.

Luitenant ter zee 2e klasse,

(w.g.) J. v. HENGEL.

Luitenant ter zee 2e klasse,

(w.g.) H. J. HARTKAMP.

De Inlandsche schrijver,

(w.g.) onleesbaar.

Wij, bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten, geven door de onderteekening van deze verklaring blijk dat wij instemmen met de in den bovenstaanden tekst in rooden inkt aangebrachte veranderingen, ten bewijze waarvan wij dezelve hebben onderteekend en bezegeld.

Te Antara-Madani (Boeton) den 24sten September 1906.

Hier stonden stempel en handmerk van Moehamad Adiloerrahiem Sultan van Boeton, zoodat de handteekeningen en handmerken van zijne landsgrooten.

In ons bijzijn :

De Resident t/b, *De Civiel-Gezaghebber te Boeton,*

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN. (w.g.) J. v. HECHT MUNTINGH NAPJUS.

De Inlandsch-schrijver op het Inlandsch bureau te Makassar, *De Tolk voor de Boetonsche taal,*
(w.g.) onleesbaar. (w.g.) H. DJAKARIA.

Dit contract, zooals het met rooden inkt gewijzigd is, zoodat de daaraan gehechte akte van bevestiging, is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 25sten Januari 1907.

De Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w.g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal :

De Algemeene Secretaris,

(w.g.) VAN REES.

Voor éénsluitend afschrift :

De Gouvernements-Secretaris,

(w.g.) M. S. KOSTER.

Letter A.

OPGAVE van de landen en eilanden waaruit het landschap Boeton is samengesteld :

1e. Het eiland Boeton of Boliyo, door straat Boeton gescheiden van het Zuidoostelijk schiereiland van Celebes.

2e. Het eiland Moena, ook Oena en Woena en in vroeger tijd door de Nederlanders Pangasane, Pantjana en Pantjano genoemd, ten Westen van het eiland Boeton, waarvan het door straat Boeton gescheiden wordt, terwijl de straat van Tijoro het van Celebes scheidt.

3e. Het eiland, dat door de Boetonneezen Koebeina, door de Makassaaren Kambaena en door de Nederlanders Kabyna. Kambeina of Kamboena genoemd wordt.

4e. Eén aantal kleine eilanden in de nabijheid van de kusten van Boeton en Moena gelegen, en waarvan de voornaamste zijn : Tikolo, en groot en klein Tobeja in de straat van Tijoro ; Poeloe Mangkasar, in straat Boeton tusschen Boeton en Moena gelegen ; Bataoga, Kadatoewang, Masirieng en Sijompo ten Zuidwesten van het eiland Boeton, en Talaga ten Zuiden van Koebeina.

5e. De Toekang-besi eilanden, waarvan de voornaamste zijn : Wangiwangi of Wantjiwantji ; Kaledoepa, op de zeekaarten Kedoepa en Kadoepan, en in de Contracten Caydoepa genoemd ; Tomeja ; Kapota ; Langkesi, waarschijnlijk hetzelfde als het Veldhoeneiland der zeekaarten en Binongko het zuidelijkste van den groep.

6e. Polejang en Roembya twee tegenover Moena op het Zuidoostelijk schiereiland van Celebes gelegen landen, waarvan Polejang het westelijkste is. Zij worden begrensd ten Westen door het gebied van Loewoe ten Noorden door dat van Laiwoei, ten Oosten en Zuiden door de straat van Tijoro.

De Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en handmerk van Moehamad Adiloerrahiem, Sultan van Boeton, zoodat de handteekeningen en handmerken van zijne landsgrooten.

In ons bijzijn :

De Civiel Gezaghebber te Boeton,

(w. g.) J. v. HECHT MUNTINGH NAPJUS.

De Inlandsch schrijver op het Inlandsch bureau te Makassar,

(w. g.) onleesbaar.

De Tolk voor de Boetonsche taal,

(w. g.) H. DJAKARIA.

Letter B.

OPGAVE van Belastingen in Boeton geheven.

1e. Van de in Boeton geteelde gewassen wordt geen belasting in geld betaald, na den oogst biedt het volk daarvan den Sultan en het hoofd onder wiens gebied het ressorteert bij wijze van hommage een klein gedeelte aan.

2e. Het recht om te visschen in de zeëen van het eiland Kaledoepa wordt door den Sultan verpacht.

3e. De ondergeschikte radja's en mantri's trekken ieder in hun ressort inkomsten uit de pacht van het vischrecht en den verkoop van rottan.

De Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden,

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden stempel en handmerk van Moehamad Adiloerrahiem, Sultan van Boeton, zoodat de handteekeningen en handmerken van zijne landsgrooten.

In ons bijzijn :

De Civiel-Gezaghebber te Boeton,

(w. g.) J. v. HECHT MUNTINGH NAPJUS.

De Inlandsch schrijver op het Inlandsch bureau te Makassar

(w. g.) onleesbaar.

De Tolk voor de Boetonsche taal,

(w. g.) H. DJAKARIA.

OPGAVE van de havens van het landschap Boeton bedoeld in artikel 13 van het Contract van den 8sten April 1906.

Havens van Boeton of Bolio:

Baoe-baoe
 Mejong-mejong
 Bone-bone
 Sampoelawang
 Lando
 Barangasi
 Waboela
 Pasar-badjo
 Oelowa
 Kambewaha
 Losalemo
 Malaogena
 Kalesoesoe
 La Elamoe
 Lebo
 Langkolome
 Poere
 Waëkaroemba
 Tampoena-bale
 Batoe-oge
 Kapoentore
 Palaboesa
 Boemboe
 Lambeloe
 Loboeloboe
 Boenging
 Waroe-roema
 Kaësaboe en
 Batoelo.

Havens van Moená:

Lohya
 Lambiko
 Tyoro
 Tatapi of Batoe-adjarang
 Mawasangka
 Tolobi of Wanbololi
 Bone-oge
 Oentjoeme
 Walengkabola
 Goe of Tolangdona
 Baroeta
 Lahoentohe en

Eiland Poeloe Mangkasar

Havens van Kabaëná:

Baleara
 Kampong Pabila

Pising of kampong Badjo

Lengorang

Pakoe

Lohe-talaga

Kokoe

Loho-Bangko

Kajoe-wangin

Mataha

Eiland Talaga-Ketjil en

„ Talaga-besar.

Havens van Poleang:

Lora

Roembia

Parasi

Toro-Boelloe

Eiland Tobeallembo en

„ Tobeaketjil.

Havens van Binangko:

Papalia

Toepaboe

Waeli en

Tadoeno.

Havens van Tomeja:

Timoeng

Tiro-awoe

Tongano

One-mai en

Waha

Havens van Kaledoepea:

Kaledoepea

Roekoe en

Lentea

Havens van:

Eiland Kapota

„ Lijang

„ Wantji

„ Mandati

„ Talaga.

*De Resident ter beschikking van den Gouverneur
 van Celebes en Onderhoorigheden,*

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden stempel en handmerk van Moehamad Adiloerrahiem, Sultan van Boeton, zoodmede de handteekeningen en handmerken van zijne landsgrooten.

In ons bijzijn:

De Civiel Gezaghebber te Boeton,

(w. g.) J. v. HECHT MUNTINGH NAFJUS.

*De Inlandsch-schrijver op het
Inlandsch-bureau te Makassar,*

(w. g.) onleesbaar.

De Tolk voor de Boetonsche taal,

(w. g.) H. DJAKARIA.

AKTE VAN BEVESTIGING.

Nademaal in de plaats van den op den 26sten September 1904 overleden Sultan van Bouton Mohamad Oemar Kaijamoeddin IV tot Sultan van dat landschap is verkozen Moehamad Adiloerrahiem.

En aangezien Moehamad Adiloerrahiem voornoemd op heden den 8sten April des jaars 1906 (overeenkomende met den dertiensten der maand Sjafar van het jaar 1300 vier en twintig der Mohamedaansche tijdrekening) met het Gouvernement van Nederlandsch-Indië een nieuw contract, waaraan deze akte is geannexeerd, gesloten en plechtig beëdigd heeft.

Zoo wordt voornoemde Moehamad Adiloerrahiem bij deze door mij Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, als daartoe behoorlijk gemachtigd onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederland-Indië in naam en van wege het Nederlandsch-Indisch Gouvernement plechtig bevestigd in zijne waardigheid van Sultan van Boeton.

Ten blijke waarvan deze akte opgemaakt en ondertekend is door mij, Resident vd.,

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal bij het
Departement van Koloniën,*

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**TAPPALANG, MAMOEDJOE, BINOEWANG,
LAIWOEI, SUMBAWA, BIMA,
SANGGAR, DOMPO, BOETON.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 11.

In Juni 1905 zijn met de zelfbesturen der Mandarsche staatjes in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden nieuwe politieke contracten gesloten, waardoor, hoofdzakelijk tengevolge van de bepalingen in de artikelen 7, 9, 12, 14, 15 en 16, 19, 20, 23 en 28 aan ons gezag meer invloed op den gang van zaken werd toegekend. Van deze contracten worden thans die overgelegd, ten opzichte waarvan is voldaan aan het aan het slot daarvan vermelde voorbehoud, namelijk die van de landschappen Tappalang, Mamoedjoe en Binoewang, en voorts een zestal gelijksoortige contracten, in 1905 met de vier zelfbesturen op Soembawa en in 1906 met Laiwoei en Boeton gesloten. Wat betreft Binoewang en Boeton, gaan deze contracten vergezeld van Akten van bevestiging van de aldaar nieuw opgetreden bestuurders, respectievelijk MADJALEKKA DAENG PATOMPO en MOEHAMAD ADILOERRAHIEM, die hunne op 20 Juni 1903 en 26 September 1904 overleden voorgangers, met name LA MAGA DAENG SILASA ¹⁾ en MOHAMAD OEMAR KAYAMOEDDIN IV ²⁾ opvolgden.

Tevoren werd onze verhouding tot de hierbedoelde landschappen door de volgende overeenkomsten beheerscht:

Tappalang, door het contract van 31 October 1892 ³⁾, aangevuld bij suppletoir contract van 23 Juni 1897 ⁴⁾.

Mamoedjoe, door het contract van 30 September 1896 ⁵⁾, aangevuld bij suppletoir contract van 15 December 1899 ⁶⁾.

Binoewang, door het contract van 2 October 1888 ¹⁾, aangevuld bij suppletoir contract van 19 Juni 1897 ⁷⁾.

Laiwoei, door het contract van 21 December 1885 ⁸⁾, aangevuld bij de suppletoire contracten van 17 Maart 1887 en 13 Maart 1889 ⁹⁾, en 23 October 1897 ¹⁰⁾.

Sumbawa, door het contract van 27 Februari 1875 ¹¹⁾, aangevuld bij de suppletoire contracten van 17 Aug. 1887 en en Juli 1889 ¹²⁾.

Bima, door het contract van 20 October 1886 ¹³⁾, aangevuld bij de suppletoire contracten van 5 October 1887 en 24 Juni 1889 ¹⁴⁾.

Sanggar, door het contract van 16 Juli 1901 ¹⁵⁾.

Dampo, door het contract van 21 October 1886 ¹⁶⁾, aangevuld bij de suppletoire contracten van 6 November 1887 en 9 Juli 1889 ¹⁷⁾.

Boeton, door het contract van 28 Augustus 1873 ¹⁸⁾, aangevuld bij de suppletoire contracten van 18 Juli 1887 en 21 Maart 1889 ¹⁹⁾.

1)	Gedrukte Stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting	1890—1891, 112 , n ^o . 20.
2)	" " " " " " " " " "	1888—1889, 76 , n ^o . 27.
3)	" " " " " " " " " "	1894—1895, 110 , n ^o . 20.
4)	" " " " " " " " " "	1900—1901, 169 , n ^o . 18.
5)	" " " " " " " " " "	1897—1898, 152 , n ^o . 33.
6)	" " " " " " " " " "	1900—1901, 169 , n ^o . 8.
7)	" " " " " " " " " "	1900—1901, 169 , n ^o . 16.
8)	" " " " " " " " " "	1887—1888, 67 , n ^o . 8.
9)	" " " " " " " " " "	1890—1891, 112 , nos. 24 en 26.
10)	" " " " " " " " " "	1901—1902, 169 , n ^o . 23.
11)	" " " " " " " " " "	1876—1877, 101 , n ^o . 5.
12)	" " " " " " " " " "	1888—1889, 76 , n ^o . 19.
13)	" " " " " " " " " "	1902—1903, 174 , n ^o . 37.
14)	" " " " " " " " " "	1888—1889, 76 , n ^o . 18.
15)	" " " " " " " " " "	1874—1875, 71 , n ^o . 13.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BALANIPA.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 12.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en Manawari, bestuurder van Balanipa en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Balanipa en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Balanipa.

Zoo is op heden den 12 Augustus 1905 te Balanipa onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en Manawari, bestuurder van Balanipa en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Balanipa en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1°. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Balanipa.

2°. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Balanipa behoorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Balanipa zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 9000.— (negen duizend gulden 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 4000.— (vier duizend gulden) 's jaars aan den bestuurder en een bedrag van f 2000.— (twee duizend gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 3000.— (drie duizend gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde N°. 1. 12—13.

middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Balanipa onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Balanipa en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de tenuitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen ter zake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurder van Balanipa en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen ondertekend en bezegeld.

Hier stonden de stempel en handteekening van den bestuurder van Balanipa, zoomede de handmerken en handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DHOMEN.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 22sten Februari 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Wde. Algemeene Secretaris,

(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) DE GRAEFF.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal

bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

MADGENE.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 13.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen EMIEL DRÖMEN, Controleur van Mandhar, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en I. DJOEWARA, bestuurder van Madjene en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Madjene en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Madjene.

Zoo is op heden den 13en Augustus 1905 te Madjene onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij EMIEL DRÖMEN, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en I. DJOEWARA, bestuurder van Madjene en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Madjene en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Madjene;

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Madjene behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Madjene zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 3600.— (drie duizend zes honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 1600.— (een duizend zes honderd gulden) 's jaars aan den bestuurder en een bedrag van f 800.— (acht honderd gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 1200.— (twaalf honderd gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Madjene onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Madjene en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verlenen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen ter zake steeds naar vermogen hunne medewerking te verlenen.

Artikel 6.

De bestuurder van Madjene en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, enig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenslandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen onteekend en bezegeld.

Hier stonden de stempel en handtekening van den bestuurder van Madjene, zoomede de handmerken en handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DRÖMEN.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 22sten Februari 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Wde Algemeene Secretaris,

(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) DE GRAEFF.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,*

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

PAMBAOEWANG.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 14.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en I. LATTA, bestuurster van Pambaoewang en hare landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurster van Pambaoewang en hare landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen, haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Pambaoewang.

Zoo is op heden den 14e Augustus 1905 te Pambaoewang onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en I. LATTA, bestuurster van Pambaoewang en hare landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurster van Pambaoewang en hare landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Pambaoewang.

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Pambaoewang behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Pambaoewang zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan de bestuurster en hare landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 3000.— (drie duizend gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 1333.34 (een duizend drie honderd drie en dertig gulden vier en dertig cent) 's jaars aan de bestuurster en een bedrag van f 666.66 (zes honderd zes en zestig gulden zes en zestig cent) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 1000.— (één duizend gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door de bestuurster in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

N°. 1. 14—15.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van de bestuurster van Pambaoewang onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurster van Pambaoewang en hare landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuursters van Pambaoewang en hare landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, enig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen onteekend en bezegeld.

Hier stonden de stempel en de handteekening van de Bestuurster van Pambaoewang, zoomede de handmerken en handteekeningen van hare landsgrooten.

(w. g.) DHOMEN.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 22ste Februari 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Wde. Algemeene Secretaris,
(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift,
De Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) DE GRAEFF.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,
(w. g.) A. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TJINRANA.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 15.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en I. ROEKALOEMOE, bestuurder van Tjinrana en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Tjinrana en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Tjinrana.

Zoo is op heden den 6en October 1905 te Tjinrana onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en I. ROEKALOEMOE, bestuurder van Tjinrana en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Tjinrana en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Tjinrana.

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Tjinrana behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Tjinrana zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 600.— (zes honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 266.66 (twee honderd zes en zestig gulden zes en zestig cent) 's jaars aan den bestuurder en een bedrag van f 133.34 (een honderd drie en dertig gulden vier en dertig cent) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 200.— (twee honderd gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Tjinrana onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Tjinrana en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleenen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de tenuitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen ter zake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleenen.

Artikel 6.

De bestuurder van Tjinrana en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen ondertekend en bezegeld.

Hier stonden de stempel en handtekening van den bestuurder van Tjinrana, zoomede de handmerken en handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w.g.) DHOMEN.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 22ste Februari 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w.g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Wde Algemeene Secretaris,

(w.g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w.g.) DE GRAEFF.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal

bij het Departement van Koloniën,

(w.g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TAPPALANG.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 16.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en KARANENE, bestuurder van Mamoejdjoë en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Mamoejdjoë en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; havenen ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Mamoejdjoë.

Zoo is op den 8sten November 1905 te Mamoejdjoë onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en KARANENE, bestuurder van Mamoejdjoë en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Mamoejdjoë en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1°. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Mamoejdjoë;

2°. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Mamoejdjoë behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Mamoejdjoë, zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 4200.— (vier duizend twee honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 1866.66 (achttien honderd zes en zestig gulden zes en zestig cent) 's jaars aan den bestuurder en een bedrag van f 933.34 (negen honderd drie en dertig gulden vier en dertig cent) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 1400.— (veertien honderd gulden) in de landshapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder, in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

N°. 1. 16—17.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Mamoejdjoë onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Mamoejdjoë en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernementsrechtbanken en rechters en bij de tenuitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen ter zake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurder van Mamoejdjoë en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen onteekend en bezegeld.

Hier stonden de stempel en handteekening van den bestuurder van Mamoejdjoë, zoomede de handmerken en handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DHOMEN.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 22sten Februari 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië:

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal

De wde Algemeene Secretaris,

(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements Secretaris,

(w. g.) DE GRAEFF.

Voor eensluidend afschrift:

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

MAMOEDJOE.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 17.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, ten dezen handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en ANDI MOESOE, bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indische Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen, haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Tappalang

Zoo is op heden den 5den October 1905 te Tappalang onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij EMIEL DHOMEN, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en ANDI MOESOE, bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Tappalang.

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Tappalang behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Tappalang

zoo mede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 480.— (vier honderd tachtig gulden) 's jaars

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 213.34 (twee honderd dertien gulden vier en dertig cent) 's jaars aan den bestuurder en een bedrag van f 106.66 (een honderd zes gulden zes en zestig cent) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 160.— (een honderd zestig gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den Bestuurder in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Tappalang onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurder van Tappalang en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen ondertekend en bezegeld.

Hier stonden de stempel en handteekening van den bestuurder van Tappalang, zoo mede de handmerken en de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DHOMEN.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 22sten Februari 1906.

*De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.*

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De wde Algemeene Secretaris,

(w. g.) DE GROOT.

Voor eensluitend afschrift,

De Gouvernements Secretaris,

(w. g.) DE GRAEFF,

Voor eensluitend afschrift,

De Secretaris-Generaal

bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

BINOEWANG.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 18.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen **EMIEL DHOMEN**, Controleur van Mandhar, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en **MADJALEKKA DAENG PATOMPO**, bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Binoewang.

Zoo is op heden den 21sten Augustus 1905 te Binoewang onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij **EMIEL DHOMEN**, Controleur van Mandhar, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en **MADJALEKKA DAENG PATOMPO**, bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1°. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Binoewang

2°. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Binoewang behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Binoewang zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 1800.— (een duizend acht honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 800.— (acht honderd gulden) 's jaars aan den bestuurder en een bedrag van f 400.— (vier honderd gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 600.— (zes honderd gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten is het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

N°. 1. 18—19.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Binoewang onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt berecht.

De bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurder van Binoewang en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen ondertekend en bezegeld.

Hier stonden stempel en handteekening van den Bestuurder van Binoewang, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) **DHOMEN.**

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 30sten Juni 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) **J. B. VAN HEUTSZ.**

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) **VAN REES.**

Voor eensluidend afschrift.

De wd. Gouvernements Secretaris,

(w. g.) **E. MORESCO.**

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) **A. E. ELIAS.**

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

TANETTE.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 19.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen J. A. G. BRUGMAN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en officier van de Oranje Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en WÉ TANRI OLLÉ, Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, bestuurster van Tanette en hare landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurster van Tanette en hare landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen, haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Tanette.

Zoo is op heden den 8sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië, tusschen mij J. A. G. BRUGMAN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en WÉ TANRI OLLÉ, Ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, bestuurster van Tanette en hare landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurster van Tanette en hare landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1°. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Tanette;

2°. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Tanette behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Tanette zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst, te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan de bestuurster van Tanette en hare landsgrooten uit te keeren eene schadeloos-

stelling tot een gezamenlijk bedrag van f 1500.— (Een duizend vijf honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van vijf honderd gulden 's jaars aan de bestuurster van Tanette en een bedrag van vijf honderd gulden 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 500.— (vijf honderd gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door de bestuurster van Tanette in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van de bestuurster van Tanette onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurster van Tanette en hare landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurster van Tanette en hare landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen on-
teekend en bezegeld.

Alsdus gedaan te Pantjana (Tanette) op datum voorschreven.

*De Resident ter beschikking van den Gouverneur
van Celebes en Onderhoorigheden,*

(w.g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en de
handteekening van de bestuurster
van Tanette, zoomede de hand-
teekeningen en handmerken van
Hare landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op
heden den 19den Juni 1906.

*De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w.g.) J. B. VAN HEUTSZ.*

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

*De Algemeene Secretaris,
(w.g.) VAN REES.*

Voor eensluidend afschrift:

*De wd. Gouvernements-Secretaris,
(w.g.) E. MORESCO*

Voor eensluidend afschrift:

*De Secretaris-Generaal bij het Departement van
Koloniën,
(w.g.) A. E. ELIAS.*

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

LAIWOEL.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 20.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen J. A. G. BRUGMAN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en SAO-SAO, bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Laiwoei

Zoo is op heden den 16en April 1906 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen J. A. G. BRUGMAN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje Nassau-orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en SAO-SAO, bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Laiwoei.

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten, in en op de tot het gebied van Laiwoei behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Laiwoei, zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 900.— (negen honderd gulden) 's jaars.

N°. 1. 20—21.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 600.— (zes honderd gulden 's jaars) aan den bestuurder van Laiwoei en een bedrag van f 150.— (Een honderd vijftig gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 150.— (Een honderd vijftig gulden) in de landschapskas wordt gestort,

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder van Laiwoei in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijke termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Laiwoei onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleenen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleenen.

Artikel 6.

De bestuurder van Laiwoei en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, enig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen on-
teekend en bezegeld.

Aldus gedaan te Kandarie (Laiwoei) den 16den April 1906.

*De Resident ter beschikking van den Gouverneur
van Celebes en Onderhoorigheden,*

(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

Hier stonden de stempel en de
handteekening van den Bestuurder
van Laiwoei, zoomede de hand-
teekeningen en handmerken van
zijne landsgrooten.

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op
heden den 19den Juni 1906.

*De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.*

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

*De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.*

Voor eensluidend afschrift,

*De Wd. Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) E. MORESCO.*

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,
(w. g.) A. E. ELIAS.*

SUMBAWA.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 21.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRIZOON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en MOEHAMAD DJALALOEDIN, bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van het landschap Sumbawa.

Zoo is op heden den 22sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRIZOON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en MOEHAMAD DJALALOEDIN bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van het landschap Sumbawa;

2. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van het landschap Sumbawa behorende havens en reeden en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Sumbawa zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aan-

vaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 7500.— (zeven duizend vijf honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 3000.— (drie duizend gulden) 's jaars aan den bestuurder van het landschap Sumbawa en een bedrag van f 3000.— (drie duizend gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 1500.— (een duizend vijf honderd gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder van het landschap Sumbawa in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van het landschap Sumbawa onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verlenen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen ter zake steeds naar vermogen hunne medewerking te verlenen.

Artikel 6.

De bestuurder van het landschap Sumbawa en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, enig beletsel,

van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen onder teekend en bezegeld.

Hier stonden handteekening en stempel van den bestuurder van het landschap Sumbawa, zoomede de handteekeningen van de landsgrooten van dat landschap.

(w. g.) DE JOGEL.

In mijne tegenwoordigheid:

De Civiël Gezaghebber,

(w. g.) MULLER.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden den 30sten Juni 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift:

De wd. Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) E. MORESCO.

Voor eensluidend afschrift:

De Secretaris-Generaal

bij het Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

BIMA.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 22.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRIZOON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en IBRAHIM bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van het landschap Bima.

Zoo is op heden den 27sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRIZOON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en IBRAHIM bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van het landschap Bima;

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van het landschap Bima behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Bima zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aan-
N°. 1. 22—23.

vaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 10000.— (tien duizend gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 4000.— (vier duizend gulden) 's jaars aan den bestuurder van het landschap Bima en een bedrag van f 3000.— (drie duizend gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 3000.— (drie duizend gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder van het landschap Bima in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van het landschap Bima onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurder van het landschap Bima en zijne landsgrooten

zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen onteekend en bezegeld.

Hier stonden stempel en handteekening van den Radja van Bima, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

(w. g.) DE VOGEL.
In mijne tegenwoordigheid:
De Civiël Gezaghebber,
(w. g.) MULLER.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd onder nadere Koninklijke goedkeuring (*) op heden den 30sten Juni 1908.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,
De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.

Voor eensluitend afschrift:

De wd. Gouvernements Secretaris,
(w. g.) E. MORESCO.

Voor eensluitend afschrift,

De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,
(w. g.) A. E. ELIAS.

(*) De Koninklijke goedkeuring is sedert verleend.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

SANGGAR.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 23.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRIZOON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en ABDULLAH, bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van het landschap Sanggar.

Zoo is op heden den 30sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRIZOON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en Abdullah, bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1°. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van het landschap Sanggar;

2°. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van het landschap Sanggar behorende havens en reeden en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Sanggar zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 300 (drie honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 150.— (een honderd vijftig gulden) 's jaars aan den bestuurder van het landschap Sanggar en een bedrag van f 75.— (vijf en zeventig gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 75.— (vijf en zeventig gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder van het landschap Sanggar in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van het landschap Sanggar onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleenen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen ter zake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleenen.

Artikel 6.

De bestuurder van het landschap Sanggar en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen on-
teekend en bezegeld.

Hier stonden handteekening
en stempel van den bestuurder
van Sanggar, zoomede de hand-
teekeningen van de landsgrooten
van dat landschap.

(get.) DE VOGEL.

In mijne tegenwoordigheid:

De Civiel Gezaghebber,

(get.) MULLER.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd op heden
den 30sten Juni 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(get.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,
(get.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift:

De wd. Gouvernements-Secretaris,
(w.g.) E. MORESCO.

Voor eensluidend afschrift:

*De Secretaris-Generaal van het Departement
van Koloniën,*
(w.g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

DOMPO.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 24.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRYZON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch Indië en MOEHAMAD SIRADJOEDDIN bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van het landschap Dampo.

Zoo is op heden den 31sten December 1905 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij HENRY DE VOGEL MATHIEU HENRYZON, Controleur ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden voor de politieke aanrakingen met de zelfbesturen als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en MOEHAMAD SIRADJOEDDIN bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indische Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van het landschap Dampo;

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van het landschap Dampo behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Dampo zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder van het N°. 1. 24—25.

landschap Dampo en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 300.— (drie honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 150.— (één honderd vijftig gulden) 's jaars aan den bestuurder van het landschap Dampo en een bedrag van f 75.— (vijf en zeventig gulden) 's jaars aan de landsgrooten, terwijl een bedrag van f 75.— (vijf en zeventig gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder van het landschap Dampo in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van het landschap Dampo onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verleen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verleen.

Artikel 6.

De bestuurder van het landschap Dampo en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drievoud opgemaakt en door beide partijen ondertekend en bezegeld.

(w. g.) DE VOGEL.

Hier stonden stempel en handteekening van den Sultan van Dampo, zoomede de handteekeningen van zijne landsgrooten.

In mijne tegenwoordigheid:

De Civiel Gezaghebber,

(w. g.) MULLER.

Deze overeenkomst is goedgekeurd en bekrachtigd onder nadere Koninklijke goedkeuring ¹⁾ op heden den 30sten Juni 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië.

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) VAN REES.

Voor eensluitend afschrift:

De Wide Gouvernements Secretaris,

(w. g.) E. MORESCO,

Voor eensluitend afschrift:

De Secretaris-Generaal bij het

Departement van Koloniën,

(w. g.) A. E. ELIAS.

¹⁾ De Koninklijke goedkeuring is sedert verleend.

BOETON.

SUPPLETOIR CONTRACT.

N°. 25.

SUPPLETOIRE OVEREENKOMST onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië gesloten tusschen J. A. G. BRUGMAN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje-Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden, ten deze handelende voor en namens het Gouvernement van Nederlandsch-Indië en MOEHAMAD ADILOERRAHIEH, bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten.

Aangezien het wenschelijk is geoordeeld, dat de bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement tegen schadeloosstelling overdragen het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen; haven- en ankeragegelden, en het recht van het Gouvernement erkennen tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in het gebied van Boeton.

Zoo is op heden den 24sten September 1906 onder nadere goedkeuring van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tusschen mij J. A. G. BRUGMAN, ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw en Officier van de Oranje-Nassau orde, Resident ter beschikking van den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden als gemachtigde van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement en MOEHAMAD ADILOERRAHIEH, bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten overeengekomen als volgt:

Artikel 1.

De bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten dragen bij deze over aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement:

1e. het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen in het gebied van Boeton

2e. het recht tot heffing van haven- en ankeragegelden of andere scheepvaartrechten in en op de tot het gebied van Boeton behorende havens en reeden, en erkennen het recht van het Gouvernement tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van het landschap Boeton, zoomede om behalve de hiervoren met name genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zal oordeelen.

Artikel 2.

Het Nederlandsch-Indisch Gouvernement verklaart de in artikel 1 met name genoemde middelen van inkomst te aanvaarden en verbindt zich daarvoor aan den bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten uit te keeren eene schadeloosstelling tot een gezamenlijk bedrag van f 4200.— (vierduizend twee honderd gulden) 's jaars.

Artikel 3.

Van de in artikel 2 genoemde schadeloosstelling wordt uitgekeerd een bedrag van f 1800.— (een duizend acht honderd gulden) 's jaars aan den bestuurder van Boeton en een bedrag van f 1800.— (een duizend acht honderd gulden) 's jaars aan de gezamenlijke landsgrooten, terwijl een bedrag van f 600.— (zes honderd gulden) in de landschapskas wordt gestort.

Het aandeel van elk der landsgrooten in het hun gezamenlijk toekomend bedrag wordt door den bestuurder van Boeton in overeenstemming met den Gouverneur van Celebes en Onderhoorigheden vastgesteld.

De uitkeering van de schadeloosstelling zal geschieden in twaalf gelijke maandelijksche termijnen.

Artikel 4.

Aan het Nederlandsch-Indisch Gouvernement wordt het recht voorbehouden om ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde middelen van inkomst en nopens de uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie alle zoodanige regelingen en bepalingen in te voeren als het oorbaar en wenschelijk zal achten.

Artikel 5.

Aan die regelingen en bepalingen zullen ook de onderdanen van den bestuurder van Boeton onderworpen zijn en overtredingen daarvan zullen door de rechtbanken en rechters van het Nederlandsch-Indisch Gouvernement worden berecht.

De bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten verbinden zich om bij het tegengaan en het opsporen van die overtredingen de meest mogelijke hulp en bijstand te verlenen, de aangehouden overtreders ter beschikking te stellen van de Gouvernements-rechtbanken en rechters en bij de ten uitvoerlegging van de door deze gewezen vonnissen terzake steeds naar vermogen hunne medewerking te verlenen.

Artikel 6.

De bestuurder van Boeton en zijne landsgrooten zullen met alle hun ten dienste staande middelen er voor waken, dat door niemand, wie hij ook zij, eenig beletsel, van welken aard ook, worde in den weg gelegd aan den vrijen binnenlandschen handel.

Artikel 7.

Deze overeenkomst treedt in werking op een nader door den

Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vast te stellen datum.

Van deze overeenkomst is op datum als boven omschreven deze akte in drie-voud opgemaakt en door beide partijen on-
teekend en bezegeld.

Hier stonden stempel en hand-
merk van MOEHAMAD ADILOERRAHIM,
Sultan van Boeton, zoomede de
handteekeningen en handmerken
van zijne landsgrooten.

De Resident voornoemd,
(w. g.) J. A. G. BRUGMAN.

In ons bijzijn:

De Civiel-Gezaghebber te Boeton,
(w. g.) J. v. HECHT MUNTINGH NAPJUS.

*De Inlandsche schrijver op het Inlandsch-bureau
te Makassar,*
(w. g.) onleesbaar.

De Tolk voor de Boetonsche taal,
(w. g.) H. DJAKARIA

Dit suppletoir contract is goedgekeurd en bekrachtigd op
heden den 25sten Januari 1907, met bepaling dat deze over-
eenkomst wordt gerekend te zijn in werking getreden op
1 Augustus 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal:

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift:
De Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) M. S. KOSTER.

Voor eensluidend afschrift:
*De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,*
(w. g.) A. E. ELIAS.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel.

**BALANIPA, MADJENE, PAMBAOEWANG,
TJINRANA, TAPPALANG, MAMOEDJOE,
BINOEWANG, TANETTE, LAIWOEI,
SUMBAWA, BIMA, SANGGAR,
DOMPO, BOETON.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 26.

In de jaren 1905 en 1906 zijn met een aantal inlandsche zelfbesturen van landschappen, in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden, suppletoire contracten gesloten betreffende de overdracht aan het Gouvernement van het recht tot heffing van in- en uitvoerrechten en accijnzen en van haven- en ankeragegelden en andere scheepvaartrechten. Tevens werd daarbij het recht van het Gouvernement erkend tot uitoefening van het havenbeheer en de havenpolitie in de havens en op de reeden van die landschappen, zoomede om, behalve de hiervoor genoemde middelen van inkomst, ten eigen bate ook te exploiteeren alle zoodanige andere middelen van inkomst, welke het Gouvernement te eeniger tijd nuttig of wenschelijk zou oordeelen.

De datum van inwerking treden dezer overeenkomsten, die verband houden met de inlijving van het Oostelijk deel van den Archipel bij het tolgebied (Indische Staatsbladen van 1906 nos. 297, 298 en 299) bepaalde de Gouverneur-Generaal op 1 Augustus 1906.

Bepalingen nopens de verdeeling van de in artikel 2 dezer overeenkomsten vastgestelde schadeloosstellingen, waarop werd gerekend bij de begrotingen van Nederlandsch-Indië voor de

dienstjaren 1906 (zie de Nota van Wijzigingen in het Wetsontwerp van Hoofdstuk II der uitgaven, Gedrukt Stuk no. 37, blz. 2, onderafdeelingen 28, 46 en 91), 1907 (zie de Nota van Wijzigingen in het Wetsontwerp van Hoofdstuk II der uitgaven, Gedrukt Stuk no. 39, blz. 4 onderafdeeling 48) en 1908 (zie Hoofdstuk II, afdeeling IV, onderafdeeling 49) zijn opgenomen in artikel 3 van deze Suppletoire Contracten.

Wat de overige landschappen betreft naar de Nota van Toelichting No. 11 verwijzende, zij nog aangeteekend, dat onze verhouding tot de hieronder vermelde overigens werd beheerscht door de navolgende overeenkomsten:

Balanipa door het contract van 28 Januari 1873 ¹⁾ aangevuld bij suppletoire contracten van 24 October 1887, 26 October 1888 ²⁾ en 21 Juli 1897 ³⁾.

Madjene door het contract van 20 Augustus 1892 ⁴⁾ aangevuld bij suppletoir contract van 20 Juni 1897 ⁵⁾.

Pambaoewang door het contract van 31 October 1892 ⁶⁾, aangevuld bij suppletoir contract van 21 Juni 1897 ⁷⁾.

Tjinrana door het contract van 29 September 1896 ⁸⁾, aangevuld bij suppletoir contract van 14 Mei 1901 ⁹⁾.

Tanette door het contract van 25 December 1898 ¹⁰⁾.

1)	Gedrukte stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Zitting	1873—1874—16, n ^o . 4.
2)	" " " " " " " " " "	1890—1891—112, n ^o . 24 en 26.
3)	" " " " " " " " " "	1901—1902—169, n ^o . 33.
4)	" " " " " " " " " "	1894—1895—110, n ^o . 17.
5)	" " " " " " " " " "	1900—1901—169, n ^o . 17.
6)	" " " " " " " " " "	1894—1895—110, n ^o . 18.
7)	" " " " " " " " " "	1901—1902—169, n ^o . 31.
8)	" " " " " " " " " "	1897—1898—152, n ^o . 31.
9)	" " " " " " " " " "	1901—1902—169, n ^o . 27.
10)	" " " " " " " " " "	1900—1901—169, n ^o . 20.

*Ooreenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BALANIPA.

VERKLARING.

N°. 27.

Ik ondergeteekende MANAWARI, bestuurder van Balanipa verklaar:

Ten eerste: dat Balanipa een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië en derhalve staat onder de heerschappij van Nederland; dat ik mitsdien steeds getrouw zal zijn aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal als Hoogstderzelve vertegenwoordiger, uit wiens handen ik het bestuur over Balanipa aanvaard.

Ten tweede: dat ik mij in geenerlei staatkundige aanrakingen zal stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

Ten derde: dat ik zal nakomen en handhaven alle regelingen, die met betrekking tot Balanipa door of namens den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zijn of zullen worden getroffen en dat ik in het algemeen alle bevelen zal opvolgen, die mij door of namens den Gouverneur-Generaal of Diens vertegenwoordiger zijn of zullen worden gegeven.

Aldus gedaan en beëdigd te Balanipa den 2den Augustus 1906 (of den elfden der maand Djoemadil achir van het Mohammedaansche jaar 1324) en opgemaakt in drievoud.

Hier stonden stempel en handmerk van MANAWARI, bestuurder van Balanipa, zoodat de handteekeningen van de Hadat-hoofden van Balanipa.

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal MANAWARI, bestuurder van Balanipa op den 2den Augustus 1906 de aan deze acte gehechte verklaring heeft bezegeld en ondertekend, zoo wordt voornoemde MANAWARI door mij onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië plechtiglijk erkend en bevestigd in zijne waardigheid van bestuurder van Balanipa

zullende hij, zoolang de in bovenbedoelde verklaring aangegevene verbintenis door hem wordt nageleefd, in die waardigheid door het Gouvernement worden gehandhaafd.

Ten blijke waarvan hem één exemplaar van deze akte van erkenning en bevestiging zoodat één exemplaar van de bovenbedoelde door hem afgelegde verklaring zullen worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in triplo te Madjene den 7den Augustus 1906.

De Civiele Gezaghebber van Mandar,

(w. g.) LANZING,

Majoor.

Deze akte van erkenning en bevestiging, zoodat de hieraan gehechte verklaring zijn goedgekeurd en bekrachtigd op den 19den November 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,

(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,

(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift,

De Gouvernements-Secretaris,

(w. g.) M. S. KOSTER.

Voor eensluidend afschrift,

*De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,*

(w. g.) A. E. ELIAS.

*Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

BALANIPA.

NOTA VAN TOELICHTING.

Nº. 28.

Op 9 Juni 1905 werd met het zelfbestuur van Balanipa een gelijksoortig contract gesloten als met de andere Mandasche staatjes in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden (1), en op 7 Juni 1906 werd dit contract door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië goedgekeurd en bekrachtigd onder een dergelijk voorbehoud, als bij die contracten was gesteld.

De troebelen in dit landschap, die met den overval te Madjene op 6 Juni 1906 een aanvang namen, waren echter oorzaak dat aan het voorbehoud niet werd voldaan, het contract kwam dientengevolge niet in werking en het zelfbestuur van Balanipa legde evenals de zelfbesturen, in N. 40 van de Gedrukte stukken der Tweede Kamer, zitting 1906—1907—265 genoemd, de Korte Verklaring af, waarna de bestuurder MANAWARI in zijne waardigheid werd erkend en bevestigd.

(1) Zie de nummers 2, 3 en 4 van dezen bundel.

Balanipa is samengesteld uit de volgende landen en eilanden: Nopo, Samasoendoe, Mosso, Todang-Todang, Renggeang, Lemo: soesoe, Balanipa, Salarie, Lemba-Lemba, Nemara, Lombo, Batoe, Pamboesoeang, Palisi, Laerong, Pendoeloengan, Batoeladja, Timbong, Ale-Ale, Limboro, Birienglembang, Lembe, Lakkang, Roei, Loedjo, Tangelang, Madjapai, Poetapi, Salonase, Patemiro, Satoko, Sabaliwali, Poesoei, Daïloe, Taramanoe, Kamandee, Tjampalagiang, Nepo, Boekoe, Mapilie, Podang-Podang, Loeloe, Pombedjambi, Poesoe, Boelobengi, Lego, Karoba, Saboera, Batoe, Riso, Daka, Tapongan, Beloewa, Tandoeng, Tadasoera, Padang, Talempong, Sapola.

De voornaamste havens zijn: Laboewang Tjampalagiang, Laboewang-Laboewan, Laboewang Pamboesoeang, Laboewang Karama, Laboewang Babasalo.

Voor onze vroegere politieke verhouding tot Balanipa zij verwezen naar de Nota van Toelichting N. 26.

Overeenkomsten met inlandsche vorsten in den Oost-Indischen Archipel.

**MADJENE, PEMBAOEWANG,
TJINRANA.**

VERKLARINGEN.

N°. 29.

Ik ondergeteekende bestuurder van verklaar:

Ten eerste: dat het landschap een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië, en derhalve staat onder de heerschappij van Nederland; dat ik mitsdien steeds getrouw zal zijn aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal als Hoogsterzelve vertegenwoordiger, uit wiens handen ik het bestuur over aanvaard.

Ten tweede: dat ik mij in geenerlei staatkundige aanrakingen zal stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

Ten derde: dat ik zal nakomen en handhaven alle regelingen, die met betrekking tot door of namens de Koningin der Nederlanden dan wel den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië of Diens vertegenwoordiger zijn of zullen worden vastgesteld of toepasselijk verklaard en dat ik in het algemeen alle bevelen zal opvolgen, die mij door of namens den Gouverneur-Generaal of Diens vertegenwoordiger zijn of zullen worden gegeven.

Bovenstaande verklaring is afgelegd (voorzien van stempel, onderteekening of handmerk) en beëdigd door elk der hoofden hieronder vermeld. De namen der door hen bestuurde landschappen, de dagteekening van de verklaringen en van de besluiten, waarbij die verklaringen zijn goedgekeurd en bekrachtigd en de hoofden zijn erkend en bevestigd, volgen mede hieronder.

Nummer.	Namen van hoofden die de verklaring hebben afgelegd.	Namen van de door hen bestuurde landschappen.	Dagteekening der verklaringen.	Dagteekening van de besluiten, waarbij de verklaringen zijn goedgekeurd en de landschapshoofden zijn erkend en bevestigd.
1	Rammang Patta Lolo.	Madjene.	15 Februari 1908.	26 Mei 1908.
2	Simanangi Pakarama.	Pembaeuwang.	13 Februari 1908.	"
3	Pagiling.	Tjinrana.	14 December 1907.	1 April 1908.

*Overeenkomsten met Inlandsche vorsten in den
Oost-Indischen Archipel.*

**MADJENE, PEMBAOEWANG,
TJINRANA.**

NOTA VAN TOELICHTING.

N°. 30.

In Juni 1905 werden met de zelfbesturen van deze landschappen nieuwe contracten gesloten, gelijksoortig aan die met de andere Mandarsche staatjes in het Gouvernement Celebes en Onderhoorigheden (1) en door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië werden deze goedgekeurd en bekrachtigd onder een dergelijk voorbehoud, als bij de andere contracten was gesteld. Tengevolge van de in Juni 1906 in deze landschappen uitgebroken onlusten, werd echter aan het voorbehoud niet voldaan, de overeenkomsten traden dus niet in werking en nadat de rust was hersteld, werd van deze zelfbesturen, evenals van die van andere landschappen waar gewapend verzet was voorgekomen of steun verleend aan vijanden van het Gouvernement, de korte verklaring gevorderd.

Daar deze verklaringen alle gelijkloidend zijn, worden zij in den gebruikelijken vorm collectief medegedeeld (zie laatstelijk de gedrukte stukken van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, zitting 1906—1907, 265, n°. 40).

Daar de bestuurder van Tjinrana I Roekaloemoe op 15 Juli 1907 was vermoord en de bestuurster van Pembaoewang I Latta, zoomede de bestuurder van Madjene I Djoewara wegens het

voorgekomen verzet van hunne waardigheid waren vervallen verklaard, werden de tot hunne opvolgers gekozen bestuurders Pagiling (maradia van Somba en Vazal van Tjinrana), Simanangi Pakarama (zoon van den in 1873 verbannen en sedert overleden maradia van Balanipa) en Rammang Patta Lolo (zoon van den in 1899 overleden maradia van Madjene) in hunne waardigheid erkend en bevestigd.

Voor onze vroegere politieke verhouding tot deze landschappen wordt verwezen naar de Nota van Toelichting, N°. 26.

Madjene bestaat uit de volgende landen en eilanden: Salabosi, Totoli, Sorejang, Baroega, Tande, Pombobarang, Palili en Poea Abang; de havens zijn BangaE, Sorejang, Tjamba en Baoeroe.

Pembaoewang bestaat uit de landen en eilanden: Adolang, Bababoelo, Paloerangan, Timbogadieng, Loewaworo en Sirindoe; de havens zijn Pembaoewang, Bababoelo en Loewaworo.

In Tjinrana zijn de voornaamste landstreken: Mosso, Somba, Limboro, Tatatalisa, Karema, Tameroddo, Oöna, Poetadda en Paninggalan; de havens zijn Somba, Lakading, Palipie, Binanga, Sabalang, Lombona en Bonde Bonde.

(1) Zie de nummers 2, 3 en 4 van dezen bundel.

LOEWOE.

VERKLARING.

N°. 31.

Ik ondergeteekende We Kambo Daeng Risompa, bestuurster van Loewoe verklaar:

Ten eerste: dat Loewoe een gedeelte uitmaakt van Nederlandsch-Indië en derhalve staat onder de heerschappij van Nederland; dat ik mitsdien steeds getrouw zal zijn aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en aan Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal als Hoogstderzelve vertegenwoordiger, uit wiens handen ik het bestuur over Loewoe aanvaard.

Ten tweede: dat ik mij in geenerlei staatkundige aanrakingen zal stellen met vreemde mogendheden, zullende de vijanden van Nederland ook mijne vijanden, de vrienden van Nederland ook mijne vrienden zijn.

Ten derde: dat ik zal nakomen en handhaven alle regelingen, die met betrekking tot Loewoe door of namens den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zijn of zullen worden getroffen en dat ik in het algemeen alle bevelen zal opvolgen, die mij door of namens den Gouverneur-Generaal of Diens vertegenwoordiger zijn of zullen worden gegeven.

Aldus gedaan en beëdigd te Palopo den 19den September 1905 of den negentienden der maand Radjeb van het Mohammedaansche jaar 1323 en opgemaakt in drievoud.

Hier stonden de stempel en handteekening van We Kambo Daeng Risompa, Bestuurster van Loewoe zoomede de handteekeningen van hare landsgrooten.

In tegenwoordigheid van:
(Hier stonden de namen der getuigen.)

AKTE VAN ERKENNING EN BEVESTIGING.

Nademaal We Kambo Daeng Risompa bestuurster van Loewoe op den 19en September 1905 de aan deze akte gehechte verklaring heeft bezegeld en ondertekend, zoo wordt voornoemde We Kambo Daeng Risompa door mij onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië plechtiglijk op nieuw erkend en bevestigd in hare waardigheid van bestuurster van Loewoe, zullende zij, zoolang de in bovenbedoelde verklaring aangegane verbintenis door haar wordt nageleefd, in die waardigheid door het Gouvernement worden gehandhaafd.

Ten blijke waarvan haar één exemplaar van deze akte van erkenning en bevestiging zoomede één exemplaar van de bovenbedoelde door haar afgelegde verklaring zullen worden uitgereikt.

Aldus opgemaakt in triplo te Palopo den 19en September 1905.

De excursie-commandant in Loewoe,
(w. g.) DE WIJS.

Deze akte van erkenning en bevestiging, zoomede de hieraan gehechte verklaring zijn goedgekeurd en bekrachtigd op den 19den Juli 1906.

De Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië,
(w. g.) J. B. VAN HEUTSZ.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal,

De Algemeene Secretaris,
(w. g.) VAN REES.

Voor eensluidend afschrift:

De Gouvernements-Secretaris,
(w. g.) HULSHOFF POL.

Voor eensluidend afschrift:

*De Secretaris-Generaal
bij het Departement van Koloniën,*
(w. g.) A. E. ELIAS.

